

КОРДУН

лінія безпеки

№6²⁰¹⁵

ракурс
**ГЕРОЇ
СЕРЕД НАС**

стор. 30

пам'ять
**ДОРОГОЮ
ЦІНОЮ**

стор. 55

сервіс
**ОСОБЛИВЕ
«ЗАЙЦЕВЕ»**

стор. 39

компетентно
**СТРАТЕГІЯ
ЄВРОПЕЙСЬКОГО
«ЗАВТРА»**

стор. 22

**НА
СТИКУ**

стор. 36

КОРДОН

Центральний друкований орган
Державної прикордонної служби України
№6 (104) 2015

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР:

Микола ЗОРИК
E-mail: nigo@ukr.net

ЗАСТУПНИК ГОЛОВНОГО РЕДАКТОРА:

Дмитро СЛИВНИЙ
E-mail: sd-media@ukr.net

РЕДАКЦІЯ ВИСЛОВЛЮЄ ВДЯЧНІСТЬ ЗА ДОПОМОГУ У ПІДГОТОВЦІ НОМЕРА:

Дмитру ВОСКОБОЙНИКОВУ
Олександр МАЛИШУ
Миколі ПОДОЛЯКУ
Олегу СЛОБОДЯНУ
Миколі ТЕПАНУ
Олександрові ТИМЧИШИНУ

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ:

Тетяна ФІЛІПЕНКО
Наталія УСТЬЯНЦЕВА

ЛІТЕРАТУРНИЙ РЕДАКТОР:

Леся МЕДВЕДЕНКО

ДОДРУКОВА ПІДГОТОВКА:

ТОВ «Софія-А» ЛТД

ХУДОЖНЄ ОФОРМЛЕННЯ:

Людмила ДЬОМІНА

Адреса редакції: 02099
м. Київ, вул. Ялтинська, 11
Тел./факс: (044) 566-43-30
E-mail: kordon@pvu.gov.ua

В журналі розміщені

ФОТОГРАФІЇ:

Сергія ГУДАКА
Миколи ЗОРИКА
Миколи ЛАЗАРЕНКА
Михайла МАРКІВА
Михайла ПАЛІНЧАКА
Дмитра СЛИВНОГО

Виготовлено: ТОВ «Софія-А» ЛТД,
04053, м. Київ, вул. Обсерваторна, 12-Б.

Наклад: 3626 примірників.

Підписано до друку: 01.10.2015

Свідоцтво про реєстрацію:
КВ№8070 від 28.10.2003.

Рукописи матеріалів, що не замовлялися редакцією, не редагуються та не повертаються. Думки авторів публікацій журналу не завжди збігаються з позицією редакції. Відповідальність за достовірність фактів, власних імен та інших відомостей несуть автори публікацій. Деякі з фотографій не є прямими ілюстраціями до текстів. При використанні матеріалів посилення на журнал «Кордон» обов'язкове.

Підписний індекс: 48736

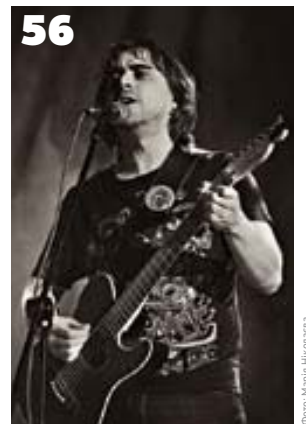
© «Кордон», 2015

Фото на обкладинці Миколи ЗОРИКА

- 4 подія**
НОВІ ЗНАМЕНА
- 8 арсенал**
НА ПЕРЕДОВУ
- 10 квадратний метр**
НАШИМ ВІЙСЬКОВИМ –
НАДІЙНИЙ ТИЛ
- 14 актуально**
«ВІДМІННО»
ВІД ПРЕМ'ЄРА
- 17 вектор**
ПОДВІЙНИЙ СТАРТ
- 20 впр**
СУЧАСНИЙ СТАНДАРТ
- 22 компетентно**
СТРАТЕГІЯ
ЄВРОПЕЙСЬКОГО
«ЗАВТРА»
- 28 у фокусі**
МАТЧ МИРУ
- 30 ракурс**
ГЕРОЇ СЕРЕД НАС
- 32 пульс**
ПАРАЛЕЛЬНИЙ ВИМІР
- 36 форпост**
НА СТИКУ
- 39 сервіс**
ОСОБЛИВЕ «ЗАЙЦЕВЕ»
- 42 аспект**
САМА НЕВИДИМІСТЬ
- 48 справа честі**
СПОРТ ЗА ПЕРЕМОГУ
- 52 передмова**
ПАМ'ЯТАЄМО –
ПЕРЕМАГАЄМО!
- 55 пам'ять**
ДОРОГОЮ ЦІНОЮ
- 56 ексклюзив**
«КАМ'ЯНИНІЙ ГІСТЬ»
НАДІЯ ЗАВЖДИ Є

НОВІ ЗНАМЕНА

На центральній площі столиці відбулися урочистості з нагоди 24-ї річниці Незалежності України. Свято, зокрема і Марш Незалежності, пройшли без традиційного проходження військової техніки, натомість центральною вулицею держави крокували парадні розрахунки захисників Вітчизни. Особливістю торжества стало вручення військовим частинам Бойових прапорів, а тим, що відзначилися у бойових діях на сході України, також відзнак Президента України – стрічок до Бойового прапора «За мужність та відвагу».

Урочисту промову Президент України почав зі звернення до військово-службовців:

– Шановні, високоповажні й дорогі українські воїни, і ті, хто зараз тут, і ті, хто в цю годину в окопах! Це свято – 24-та річниця Незалежності – стало можливим завдяки вам. Якби

не ви, хронометр нашої новітньої історії ще минулого року назавжди міг би зупинитися на позначці «23». 210 тисяч людей прийшли на військову службу під час мобілізації. З них 35 тисяч, тобто кожен шостий – доброволець. 7320 військовослужбовців поранено. 9 тисяч солдатів і офіцерів, бійців добровольчих

підрозділів і волонтерів отримали високі державні нагороди. 22 військовослужбовці удостоєні звання Героя України. Від імені українського народу низько вклоняємося славетному українському воїнству за те, що відстояло і захистило свободу громадян і незалежність України.

...Наші війська день за днем удосконалюються, демонструючи вміння налагоджувати ефективну систему управління і готовність іти у бій. Результатом умілих дій українських підрозділів став нещодавній провал наступів ворога у районах Мар'їнки, Старогнатівки та повернення під наш контроль стратегічно важливих висот. Завдяки стійкості нашої армії та наполегливості дипломатії, зусиллям усього українського народу Росія не досягла мети. Україна та українці вистояли і витримали удар. Ми були, ми є, і ми будемо. Нехай ці мої слова згадають у далекому майбутті, коли святкуватимуть перші 100 років Незалежності.

Окремо Глава Держави звернув увагу на складну, але далеко не безвихідну зовнішньополітичну ситуацію в Україні.

– Ми захистили європейський вибір. І вже незабаром угода про асоціацію з ЄС,

яку залишилося ратифікувати декільком країнам-членам всупереч протидії Москви, набуде чинності й виконуватиметься у повному обсязі.

Росія не змогла зруйнувати єдності міжнародної коаліції. А санкції тим часом завдали і завдають потужного удару російській економіці. Чи означає все це, що ворог відмовився від ідеї прямого вторгнення і наступу вглиб України? Ні. Російське збройне угруповання поблизу нашого кордону на сході сьогодні вже сягає понад п'ятдесят тисяч осіб. На окупованих територіях також знаходиться більше сорока тисяч терористів, у тому числі дев'ять тисяч кадрових військових збройних сил Російської Федерації, які стоять на керівних посадах, тим самим формуючи підрозділи російської армії на наших територіях. І лише за цей місяць три великі колони пе-

ретнули наш кордон у напрямку Луганська, Донецька та Дебальцевого. Чи є ця загроза невідворотною? Вже ні. Ворог знає, що ми готові дати відсіч, і ціна ескалації виявиться для Росії надто високою.

Верховний Головнокомандувач охарактеризував військово-політичну стратегію на найближче майбутнє:

– Дорогі мої співвітчизники! Для України не існує альтернативи мирного врегулювання, так само, як і безальтернативними на певний час є Мінські домовленості, підтримані і рішенням Ради Безпеки Організації Об'єднаних Націй, і рішенням Ради Європейського Союзу, і рішенням усіх країн-членів проукраїнської коаліції. Росія на сьогодні отримала можливість відчутти вплив санкцій, а ми – кількісно та якісно покращити й посилити нашу обороноздатність.

“ Завдяки стійкості нашої армії та наполегливості дипломатії, Україна та українці вистояли і витримали удар. Ми були, ми є, і ми будемо. Нехай ці мої слова згадають у далекому майбутті, коли святкуватимуть перші 100 років Незалежності.

Президент наголосив:

– Ми за мир, але ми не пацифісти! Тому будемо нарощувати витрати на Збройні сили, збільшувати грошове забезпечення військовослужбовців і посилювати контрактну складову Збройних

сил України. Втім пообіцяти припинення привоу і відсутність нових хвиль мобілізації не може. В умовах агресії стовідсотково контрактної армії не може бути в принципі. Історія не знає таких прикладів.

Петро Порошенко підсумував:

– Російська агресія стала каталізатором нашого об'єднання. Ми остаточно сформувалися як єдина українська політична нація. Нас не можна поневолити і зламати. Ми народжені вільними на своїй землі й боронити

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ № 490/2015

Про відзначення державними нагородами України з нагоди Дня незалежності України

За особистий внесок у зміцнення обороноздатності Української держави, мужність, самовідданість і високий професіоналізм, виявлені під час бойових дій та при виконанні службових обов'язків, постановляю **в органах і підрозділах Державної прикордонної служби України:**

**НАГОРОДИТИ ОРДЕНОМ «ЗА МУЖНІСТЬ»
ІІІ СТУПЕНЯ**

ПИСАРІВА Володимира Петровича –
підполковника

**НАГОРОДИТИ ОРДЕНОМ ДАНИЛА
ГАЛИЦЬКОГО**

ТИЩУКА Віктора Володимировича – полковника

**НАГОРОДИТИ МЕДАЛЛЮ «ЗА ВІЙСЬКОВУ
СЛУЖБУ УКРАЇНІ»**

САВЕНКА Костянтина Олександровича –
підполковника

ЮРЧЕНКА Максима Юрійовича – старшого
сержанта

**НАГОРОДИТИ МЕДАЛЛЮ «ЗА БЕЗДОГАННУ
СЛУЖБУ» ІІІ СТУПЕНЯ**

ГАЛЕЦЬКОГО Володимира Володимировича –
підполковника

**НАГОРОДИТИ МЕДАЛЛЮ «ЗАХИСНИКУ
ВІТЧИЗНИ»**

ГОЛОДА Андрія Юрійовича – старшого сержанта
ДОРОШЕНКА Миколу Борисовича – молодшого
сержанта

САЗОНОВА Олексія Юрійовича – майора

Президент України
Петро ПОРОШЕНКО

21 серпня 2015 року

її готові до кінця, чого б нам це не вартувало. Проте усе найважче відступає в минуле. Дякую всім вам за витримку, за розуміння ситуації, за терпіння. Вітаю з Днем Незалежності! Слава Збройним силам України! Слава українському народу! Слава Україні!

Після промови розпочалася церемонія вручення стягів військовим частинам. Зокрема, Бойовий прапор Донецького прикордонного загону особисто від Президента України отримав командир частини, кавалер ордена Богдана Хмельницького III ступеня полковник Олег Бурда. Особовий склад загону одним з перших став на оборону державного кордону України. За мужність і героїзм під час виконання оперативно-бойових завдань 33 донецькі прикордонники нагороджені державними нагородами. Двадцять – посмертно.

Крім того, ще одинадцятьом загонам Бойові знамена вручив Голова Державної прикордонної служби України генерал-полковник Віктор Назаренко. А у найближчій перспективі кожна військова частина Держприкордонслужби матиме Бойовий прапор нового зразка.

Доволі символічним було проходження по Хрещатику окремої зведеної «коробки», до якої увійшли 120 учасників бойових дій на сході. Пліч-о-пліч із військовослужбовцями Збройних сил України, Національної Гвардії співробітниками МВС та інших військових формувань крокували 24 прикордонники, які нещодавно повернулися з буремного Донбасу. Лише своєю присутністю цей парадний розрахунок символізував незламний бойовий дух України. **К**

Володимир ПАТОЛА

НА ПЕРЕДОВУ

Президент України під час робочої поїздки у Харківську область вручив 170 одиниць військової техніки для потреб Державної прикордонної служби, Збройних сил України та Національної гвардії.

У своєму виступі Петро Порошенко зазначив, що сьогодні країна значно краще підготовлена до захисту своїх кордонів.

– Мінські угоди дали нам фору – час для зміцнення обороноздатності. Протягом 14 років росіяни виділяли величезні кошти на підготовку агресії. Рік тому в нас було менше 10 тисяч обороздатного війська. Тепер воно в десятки разів більше, – підкреслив Президент. Також він наголосив, що до кінця року українські війська отримають 18 абсолютно нових зразків озброєння і техніки. Буде поставлено 300 одиниць бронетехніки, 400 автомобілів, 30 тисяч ракет і боєприпасів.

За словами Петра Олексійовича, сьогодні головне завдання – випуск нової техніки, модернізація та якісний ремонт наявного оснащення.

Глава держави вручив охоронцям кордону броньовану, спеціальну та інженерну техніку для посилення прикордонних підрозділів, а також, для виконання завдань у смузі контролю вздовж лінії безпеки. Загалом «зелені кашкети» отримали понад 40 транспортних засобів, серед яких 31 автомобіль «КрАЗ-6322 «Солдат», вантажна та спеціальна техніка: тягачі, рефрижератори, ремонтні майстерні та комплексна апаратура зв'язку «Скіта» на базі «Ленд Ровера».

Окрім вищезазначеного, прикордонники отримали понад 54 комплекти тепловізійних пристроїв та 10 мобільних заправних пунктів пального. **К**

СЕРГІЙ ЯКИМЕЦЬ

НАШИМ ВІЙСЬКОВИМ – НАДІЙНИЙ ТИЛ

Під час робочої поїздки до Одеської області Президент України відвідав Одеський прикордонний загін, де вручив правоохоронцям ключі від 54 службових квартир. У церемонії взяли участь Голова Державної прикордонної служби генерал-полковник Віктор Назаренко, очільник Одеської облдержадміністрації Михайло Саакашвілі, начальник Південного регіонального управління Служби генерал-майор Сергій Косік, представники місцевих органів влади, родини прикордонників і ветерани-прикордонники. Ще однією приємною подією заходу стало вручення Главою Держави генеральських погонів чотирьом військовослужбовцям Держприкордонслужби – учасникам антитерористичної операції на Донбасі.

“ Президент зазначив, що водночас із розбудовою України буде робити все для того, щоб підвищувати соціальні стандарти життя для військовослужбовців.

– Дуже важливо, щоб ті, хто ризикують життям, захищаючи державу, отримували не лише високу заробітну платню, а й житло. Наші військові повинні мати надійний тил, – сказав Глава держави під час церемонії вручення ключів від квартир.

Президент зазначив, що за останній рік дедалі частіше відвідує військових і, зокрема, прикордонників.

– Водночас із розбудовою нашої країни я буду робити все для того, щоб підвищувати соціальні стандарти життя для військовослужбовців та членів їхніх сімей. Ми зробимо все

необхідне для посилення держави. Український народ завжди буде піклуватися про добробут своїх захисників. Роки розвалу, ігнорування потреб військовослужбовців відійшли у минуле. Звичайно, не все одразу, втім будемо рухатися тільки вперед, – підкреслив він.

Глава держави повідомив, що забезпечення прикордонників житлом здійснюється відповідно до відомчої програми Держприкордонслужби, для реалізації якої поточного року передбачено 60 мільйонів гривень.

– За ці кошти будується 14 об'єктів житла, з яких у звітному році буде введено в експлуатацію 9, – сказав Петро Порошенко, зауваживши, що службовим житлом, в першу чергу, забезпечуватимуться учасники АТО.

Президент особисто відзначив внесок «зелених кашкетів» в оборону країни.

– На Марші Незалежності десятки тисяч людей аплодували українським прикордонникам, які надійно стоять на сторожі суверенітету, територіальної цілісності та незалежності нашої держави. І коли підступний ворог почав агресію, першими удар на себе прийняли саме прикордонники, – наголосив Глава держави.

Зауважимо, що будинок, у якому охоронці кордону отримали квартири, є колишньою казармою. Її реконструкція під

службове житло була розпочата 2011 року і проводилася у дві черги – по 54 квартири у кожну. Нинішній етап є завершальним. Для збільшення житлової площі споруди було надбудовано мансардний поверх, що дозволило отримати додатково 876 квадратних метрів. До перебудови у кімнатах приміщення проживали 49 сімей. Тепер будинок має 108 повноцінних квартир, які відповідають усім сучасним вимогам і стандартам. Помешкання обладнані індивідуальною мережею опалення, гарячим і холодним водопостачанням, газовими плитами та сантехнікою. Розрахункова вартість реконструкції одного квадратного метра становить 4686 гривень, що на 30 відсотків менше, ніж середній кошторис спорудження житла по регіону. **К**

Олександр ЯКОВЕНКО, ФОТО АВТОРА

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ № 499/2015

Про присвоєння військових звань

ПРИСВОЇТИ ВІЙСЬКОВЕ ЗВАННЯ ГЕНЕРАЛ-МАЙОРА:

полковнику БАРАНЕЦЬКОМУ Руслану Федоровичу – начальнику управління внутрішньої та власної безпеки Адміністрації Державної прикордонної служби України

полковнику КИРІЮ Олегу Анатолійовичу – начальнику управління зв'язку – начальнику зв'язку Адміністрації Державної прикордонної служби України

полковнику ЛИСЮКУ Юрію Олександровичу – начальнику управління прикордонного контролю Департаменту охорони державного кордону Адміністрації Державної прикордонної служби України

полковнику ЦИГИКАЛУ Петру Олександровичу – директору Департаменту оперативної діяльності Адміністрації Державної прикордонної служби України

Президент України
Петро ПОРОШЕНКО
25 серпня 2015 року

Виконуючи вимоги європейських партнерів з лібералізації візового режиму, Україна починає застосовувати на кордоні новітні технології перевірки документів з біометричними даними, що значно скорочують час проходження паспортного контролю.

«ВІДМІННО» ВІД ПРЕМ'ЄРА

БОРИСПІЛЬСЬКІ ПРИКОРДОННИКИ ВПЕРШЕ ПЕРЕВІРИЛИ ПО БАЗАХ ДАНИХ ІНТЕРПОЛУ ПАСПОРТ ГРОМАДЯНИНА УКРАЇНИ. ПРИЧОМУ ВЛАСНИКОМ ДОКУМЕНТА ВИЯВИВСЯ САМ ПРЕМ'ЄР-МІНІСТР УКРАЇНИ АРСЕНІЙ ЯЦЕНЮК. НІ, ТОГО ДНЯ ГЛАВА УРЯДУ НЕ ПЕРЕТИНАВ КОРДОН, А ЛИШЕ ПРОЙШОВ ДЕЩО «ОНОВЛЕНИЙ» ПРИКОРДОННИЙ КОНТРОЛЬ, АБИ ОСОБИСТО ОЦІНИТИ ПЕРЕВАГИ ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ, ЯКІ ВІТЧИЗНЯНА ПРИКОРДОННА СЛУЖБА УСПІШНО ВТІЛЮЄ НА ПРАКТИЦІ.

Інформаційним приводом для журналістів мала стати презентація однострою, що незабаром прикрасить прикордонників нової формації (мова йде про вже відомий пілотний проект підготовки контролерів європейського рівня). Яким же було здивування медійників, коли вони зрозуміли, що форма одягу – це лише вершина айсберга реформ та новацій, що чекають на українську прикордонну службу. Власне, зі змістом Стратегії розвитку відомства Прем'єр-міністра й усіх присутніх ознайомив Перший заступник Голови Держприкордонслужби генерал-лейтенант Василь Серватюк.

Далі очільник прикордонного відомства генерал-полковник Віктор Назаренко представив Главі Уряду вартових рубежу, які першими приміряли однострій європейського зразка. Тут хотілося б зробити невеличкий «ліричний відступ». До місця проведення заходу (термінал «Д» аеропорту «Бориспіль») наша творча група прибула,

експлуатації нового однострою Алла зізналася, що він напрочуд практичний і зручний, та й пошитий із тканини високого ґатунку. А коли ти 12 годин на ногах, запевняє прикордонниця, то лише тоді зможеш по-справжньому оцінити таке «дизайнерське» рішення.

– Якщо ми відходимо від радянських стандартів, то потрібно робити це у всьому. Якщо європейський кордон, то і форма європейська. На мою думку, тут усе вдалося, – зауважив Глава Уряду.

Віктор Назаренко ознайомив Прем'єр-міністра з можливостями біометричного контролю та порядком функціонування системи перевірки пасажирів за базами Інтерполу. Останнє, між іншим, є для відомства чималим досягненням, адже тепер вітчизняні правоохоронці мають можливість відстежити осіб, які перебувають у міжнародному розшуку, долучившись тим самим до організації безпеки на світовому рівні. За словами Глави Уряду, можливість перевіряти паспорти через Інтерпол була однією з основних умов європейських партнерів у рамках виконання Плану з лібералізації візового режиму.

ФОРМА ОДЯГУ — ЦЕ ЛИШЕ ВЕРШИНА АЙСБЕРГА РЕФОРМ ТА НОВАЦІЙ, ЩО ЧЕКАЮТЬ НА УКРАЇНСЬКУ ПРИКОРДОННУ СЛУЖБУ.

як і годиться, заздалегідь. Маючи трохи часу в запасі, я вирішила не опиратися професійній цікавості та познайомилася з прикордонницею, яка того дня демонструвала «євроформу». Алла, котра, до речі, стала окрасою численних відомчих білбордів і плакатів, зустріла нас щирою посмішкою та радо поділилася своїми враженнями стосовно військової «обновки». Ніде правди діти, як і більшість колег-жінок, вона трішки засмучена, що новий зразок форми не передбачає спідниці та елегантних тufель. Однак після декількох днів

Як повідомили нам фахівці Управління зв'язку АДПСУ, програмне устаткування, необхідне прикордонникам для доступу до баз даних Інтерполу, у «Борисполі» наразі працює в тестовому режимі. Та вже до кінця року відомчі спеціалісти планують підключити до системи ще 39 пунктів пропуску всіх видів сполучень. А 2016-го до Інтерполу матимуть доступ решта – 118 перепускних пунктів.

Під пильним наглядом журналістських об'єктивів Арсеній Яценюк без вагань вручив інспектору прикордонної служби свій паспорт. Як виявляється, Главі Уряду дозволили особисто спостерігати за роботою прикордонника у кабінці паспортного контролю. За лічені секунди на моніторі з'явилася вся інформація з документа. Інспектор перевірила, чи не допустила система помилок, і повідомила Прем'єру, що у списку розшукуваних Інтерполом осіб його немає.

Виконуючи вимоги європейських партнерів з лібералізації візового режиму, Україна починає застосовувати на кордоні новітні технології перевірки документів з біометричними даними, що значно

скорочують час проходження паспортного контролю. Тож наступною зупинкою Арсенія Петровича стала автоматична експрес-лінія. Так, приклавши документ до сканера, що миттєво зчитує інформацію, Главі Уряду залишилося лише подолати відстань до кабінки паспортного контролю. За цей час (1,5-2 секунди) інспектор уже бачить усі паспортні дані, перевірені за

АРСЕНІЙ ЯЦЕНЮК БЕЗ ВАГАНЬ ВРУЧИВ ІНСПЕКТОРУ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ СВІЙ ПАСПОРТ. ІНСПЕКТОР ПЕРЕВІРИЛА, ЧИ НЕ ДОПУСТИЛА СИСТЕМА ПОМИЛОК, І ПОВІДОМИЛА ПРЕМ'ЄРУ, ЩО У СПИСКУ РОЗШУКУВАНИХ ІНТЕРПОЛОМ ОСІБ ЙОГО НЕМАЄ.

відомчими оперативними та базами даних Інтерполу, на своєму екрані. Тож прикордонник має лише ідентифікувати пред'явника документа по фото та за необхідності поставити відповідну відмітку. Такі часові показники під час перетину кордону не можуть не вражати. Тому на інтерактивному моніторі, розташованому на кабінці паспортного контролю, Прем'єр-міністр без вагань оцінив роботу українських прикордонників, вибравши в опції пункт «Відмінно». До слова, оцінити роботу стражів рубежу пропонується всім пасажиром, які перетинатимуть український кордон.

Голова Держприкордонслужби генерал-полковник Віктор Назаренко запевнив, що охоронці вітчизняних кордонів робитимуть усе, аби й надалі підтверджувати високу оцінку, котру дав Прем'єр-міністр нашої держави. **к**

ВАЛЕНТИНА ЛАЗАРЧУК

ПОДВІЙНИЙ СТАРТ

НЕ СХОЖИМ НА ВСІ ПОПЕРЕДНІ ВИДАВСЯ ДЕНЬ ЗНАНЬ У НАВЧАЛЬНОМУ ЦЕНТРІ ДЕРЖПРИКОРДОНСЛУЖБИ УКРАЇНИ. У СТРОЮ – 160 ПЕРЕМОЖЦІВ ВІДБІРКОВОГО КОНКУРСУ «НОВЕ ОБЛИЧЧЯ КОРДОНУ». НАПУТНІ СЛОВА НОВОСПЕЧЕНИМ КУРСАНТАМ ГОВОРИВ ОЧІЛЬНИК ПРИКОРДОННОГО ВІДОМСТВА ГЕНЕРАЛ-ПОЛКОВНИК ВІКТОР НАЗАРЕНКО ТА ВИСОКОПОВАЖНІ ГОСТІ ЧЕРКАЩИНИ.

Перш ніж зустрітися з новобранцями Навчального центру, гості свята завітали на урочисту лінійку до навчально-виховного об'єднання «Школа-дитячий садок I-II ступенів № 36 імені «Героїв-прикордонників», що розташована поруч у селищі Оршанець. Саме тут навчаються діти «зелених кашкетів». Неозброєним оком помітне єднання маленьких українців з великою прикордонною родиною. Окрім державного, на святі гордо майорів прапор прикордонного відомства. Учнів прикрашали хустинки такого вже рідного їм зеленого кольору.

Дітлахів на перший у їхньому житті урок вели колишні випускники школи, а нині – відважні вартові рубежу. А коли юні друзі прикордонників, поділені на свої загони, за командою лідера вигукували власні девізи, почала брати гордість за гідну підрастаючу зміну.

Генерал-полковник Віктор Назаренко привітав школярів, їхніх батьків та вчителів з початком нового навчального року. На превеликий жаль, багато дітей уже відчули гіркоту страшною війни у своїх сім'ях. Батьки 54 учнів побували на кривавому сході країни. Трох діток ця ві-

йна залишила без батьків, котрі героїчно віддали власне життя за Україну. Голова Держприкордонслужби не міг залишити поза увагою дітей наших героїв, тож вручив діткам і їхнім матерям подарунки. Звісно, це не поверне їм татуся, чоловіка, годувальника сім'ї. Однак Віктор Назаренко запевнив, що жодна родина не залишиться без підтримки відомства та отримає всебічну допомогу у вирішенні соціально-побутових проблем.

Ще ніколи 1 вересня у цій школі не було таким... Маленький першокласник розповідає вірша, кумедно плутаючи

букви. А поруч стоїть молода красива жінка, одягнута в чорне. Вона щиро посміхається, дивлячись на свого першокласника, а з очей котяться сльози... Їй невимовно прикро, що коханий не зміг цього побачити й підтримати свого синочка, бо поліг у бою за свою країну, за мирне майбутнє дітей.

Настав найбільш очікуваний момент свята – на плечі прикордонника зручно примостилася маленька першокласниця із зеленим бантиком, і перший дзвоник ознаменував початок нового навчального року. На завершення урочистої лінійки у школі гучно пролунав Державний гімн. Школярі розійшлися по класах, а гості

**САМЕ ТУТ
НАВЧАЮТЬСЯ ДІТИ
«ЗЕЛЕНИХ КАШКЕТІВ».
НЕОЗБРОЄНИМ
ОКОМ ПОМІТНЕ
ЄДНАННЯ МАЛЕНЬКИХ
УКРАЇНЦІВ З ВЕЛИКОЮ
ПРИКОРДОННОЮ
РОДИНОЮ.**

вирушили на плац Навчального центру, де вже вишикувалися курсанти.

– Ми продовжуємо реалізацію пілотного проекту реформування прикордонного відомства під гаслом «Служити, захищати, допомагати». Зараз у строю 160 військово-вслужбовців, на яких покладено велику відповідальність – стати новим обличчям кордону, патріотами, освіченими й мужніми захисниками рубежів України, – розпочав своє вітальне слово Віктор Назаренко.

Варто зауважити, що стати учасниками пілотного проекту виявили бажання 373 прикордонники. Однак жорсткий відбір вдалося пройти не всім. Знання прикордонного контролю та якісна фізична

підготовка не гарантували конкурсному місцю у проєкті. Абітурієнти повинні були проявити свої знання з етики, психології, вміння знаходити вихід з конфліктних ситуацій. Самі учасники зауважують, що зараз формується новий прикордонник, з новим мисленням і підходом до служби. Тепер він – не просто контролер, але й помічник громадянина. Тож і вимоги висуваються зовсім інші. Та це зовсім не злякало наших правоохоронців. Можна сказати, навіть захопито.

Після завершення урочистостей з нагоди Дня знань, новоспечені курсанти вже поспішали на свої перші заняття. Вони матимуть чудову нагоду працювати не лише з вітчизняними, але й із зарубіжними викладачами. Для цього у їхньому розпорядженні сучасні аудиторії та майданчик-макет пунктів пропуску. До речі, показове заняття з прикордонного контролю провів цього дня і Голова Держприкордонслужби України. Представники місцевих органів влади та гості, котрі завітали, аби поздоро-

**ЗАРАЗ ФОРМУЄТЬСЯ
НОВИЙ ПРИКОРДОННИК,
З НОВИМ МИСЛЕННЯМ
І ПІДХОДОМ ДО
СЛУЖБИ. ТЕПЕР ВІН —
НЕ ПРОСТО КОНТРОЛЕР,
АЛЕ Й ПОМІЧНИК
ГРОМАДЯНИНА.**

вити «зелених кашкетів», побачили новітні прилади для зчитування паспортних даних, спостерігали як здійснюється перевірка документів тощо.

По завершенні двомісячного курсу «нові обличчя кордону» поїдуть нести службу в аеропорти «Жуляни» та «Гостомель». У перспективі – «Бориспіль». Тож уже незабаром стартує новий набір до

лав «зелених кашкетів». І тоді стати частиною нової генерації кордону зможуть усі охочі.

У свою чергу, керівники Черкащини та меценати з Румунії вручили навчальному Центру сертифікат на безпілотник та два прилади нічного бачення. Керівник закладу полковник Дмитро Коцєруба зазначив, що подарунки одразу ж відправляться до оперативного-бойової комендатури «Черкаси», де їх застосовуватимуть за призначенням. К

ВАЛЕНТИНА ЛАЗАРЧУК

– Впродовж тижня прикордонне відомство складало перший іспит щодо виконання програми лібералізації візового режиму з ЄС. І відкриття відділу «Коритниця» є ще одним кроком, що наближує нас до сучасних європейських прикордонних стандартів, – зазначив Голова Держприкордонслужби Віктор Назаренко.

На українсько-польському кордоні оновлений відділ прикордонної служби вдалося реконструювати завдяки реалізації проекту міжнародної технічної допомоги «Розвиток сучасної інфраструктури відділів прикордонної служби».

СУЧАСНИЙ СТАНДАРТ

Після реконструкції, в рамках програми міжнародного співробітництва «Польща – Білорусь – Україна», відкрито відділ прикордонної служби «Коритниця» Львівського загону.

Загалом на облаштування відділу «Коритниця» протягом 2012-2015 років було виділено 7,5 мільйона гривень. У рамках фінансування забезпечено розбудову шести будівель та споруд адміністративно-житлового та господарського призначення, прокладено мережу водопостачання та водовідведення, повністю переобладнано мережу теплопостачання та збудовано нові бокси для автомобільної техніки. Також у розпорядженні прикордонників – «Фольксваген Т-5», три автомобілі «Дачія Дастер» та два квадроцикли.

Варто зазначити, що відділ прикордонної служби «Коритниця» був створений у 1953 році. Вся ділянка кордону з Республікою Польща тут річкова, проходить по руслу Західного Бугу, протяжність річки – понад 25 кілометрів. Її охорона потребує постійної готовності та нестандартних підходів. Усього у цьому підрозділі проходять службу понад 60 прикордонників. 24 військовослужбовці відділу протягом останнього року брали участь в антитерористичній операції на сході України, деяких з них було нагороджено державними та відомчими нагородами. **к**

СТРАТЕГІЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО «ЗАВТРА»

Ми хочемо, щоб люди говорили не про те, яке у нас хороше і правильне відомство, а були впевнені, що українські кордони надійно охороняються з урахуванням сучасних загроз.

Прикордонна Стратегія є невід'ємним елементом загальнодержавної політики у сфері національної безпеки і оборони. У ньому враховано сучасні виклики й загрози, передбачено комплексну модернізацію відомства та визначено амбітні плани в контексті євроінтеграції. А також, що дуже важливо, – задекларовано зростання рівня довіри до відомства у суспільстві. Розповісти про підготовку цього документа, його особливості, основні положення, та, власне, про те, на які зміни слід очікувати українським «зеленим кашкетам» та усім, хто перетинатиме кордони держави, ми попросили Першого заступника Голови Державної прикордонної служби України генерал-лейтенанта Василя СЕРВАТЮКА.

– Василю Миколайовичу, зараз досить активно обговорюються питання щодо реформування сектора безпеки та оборони. Яка ситуація з опрацюванням Стратегії розвитку Держприкордонслужби?

– Робочу групу з розроблення стратегії було створено восени минулого року, однак основна фаза підготовки почалася фактично у квітні нинішнього. Так сталося через незавершеність процесу розробки загальнодержавних документів у сфері забезпечення нацбезпеки – нової редакції Стратегії національної безпеки України, Стратегії військової безпеки (Военної доктрини) України, Концепції розвитку сектора безпеки і оборони тощо. Тож як тільки було виписано їхні основні положення, ми

дій, що визначає базові принципи, пріоритети, послідовність кроків для досягнення мети та основні ресурси. Тому, крім визначених безпосередньо у її тексті таких понять як мета, стратегічні цілі розвитку Служби, базові принципи та завдання, є ще й додаток, де закладено показники, або як їх ще називають, індикатори, яких ми хочемо досягти у близькій та середній перспективі – до 2017 року і до 2020-го. Це своєрідний «кістяк», на який поступово нарощуються «м'язи» у вигляді відомчих програм та інших документів, де будуть визначені конкретні заходи, об'єкти, кошторис тощо.

– Розкажіть, будь ласка, про принцип формування та структуру Стратегії.

На сьогодні Стратегія та всі пов'язані з нею нормативно-правові акти є компонентами загальної системи реформування сектора безпеки і оборони, що передбачає координацію дій усіх її суб'єктів. Це одна з головних умов успішного протистояння будь-яким викликам і, власне, те, чого вкрай не вистачало на початку російського вторгнення.

активізували роботу і тепер маємо на виході цілісний документ.

Чому це так важливо? Тому що в цих нормативних актах визначено відповідні завдання усім правоохоронним органам і силовим структурам, уточнено їхні повноваження. Нам потрібно було мати чітке бачення, яке місце у цій системі відводиться прикордонній службі.

Отже, на сьогодні Стратегія та всі пов'язані з нею нормативно-правові акти є компонентами загальної системи реформування сектора безпеки та оборони, що передбачає координацію дій усіх її суб'єктів. Це одна з головних умов успішного протистояння будь-яким викликам і, власне, те, чого вкрай не вистачало на початку російського вторгнення.

– Чим була викликана необхідність розробки Стратегії, та наскільки вона відрізняється від попередніх відомчих програм?

– Документ такого рівня на сьогодні є вимогою часу. Враховуючи воєнну загрозу, нам потрібна нова система захисту державного кордону з північним сусідом. Водночас необхідно забезпечити спільну оперативну охорону рубежів з іншими суміжними країнами. Без стратегічного плану здійснити це неможливо.

Нових підходів вимагає й громадськість, якій ми маємо забезпечити належну реалізацію прав і свобод у прикордонній сфері.

Є ще й «технічна» причина: завершення терміну реалізації Концепції розвитку Державної прикордонної служби України на період до 2015 року. Що стосується останньої, то це були сформовані погляди відомства на його розвиток. На відміну від неї, Стратегія – документ більш високого рівня. Це, власне, генеральний неперсоніфікований план

– Під час підготовки проекту ми намагалися зробити так, щоб документ був цілісним, не переобтяженим термінами та чітко структурованим. У першому розділі визначено нашу головну мету, яка звучить так: забезпечення ефективної реалізації політики безпеки у сфері захисту та охорони державного кордону України і її суверенних прав у виключній (морській) економічній зоні. Далі йдуть стратегічні цілі – власне, те, чого ми маємо досягти.

У другому розділі: «Основні завдання реалізації Стратегії» визначено, як досягти цих цілей. Це одинадцять завдань, що передбачають, зокрема, створення системи інтегрованого управління безпекою державного кордону, впровадження європейських норм і стандартів у систему прикордонного контролю, розвиток підрозділів швидкого реагування та Морської охорони, розширення міжнародного співробітництва, розбудову прикордонної інфраструктури, підвищення ефективності системи запобігання та протидії корупції тощо.

Крім основного тексту, є додаток, про який я вже говорив. Це «Перелік індикаторів, на досягнення прогнозованих значень яких спрямована Стратегія розвитку Державної прикордонної служби України». Саме в ньому визначено основні показники, яких прагне досягти відомство у близькій та середній перспективі.

Що стосується наших цілей, то перша з них – це удосконалення інтегрованого управління кордонами з урахуванням європейських стандартів, сучасних викликів і загроз прикордонній безпеці.

Тут потрібно розуміти, що інтегроване управління кордонами передбачає діяльність усіх державних органів, які забезпечують прикордонну безпеку: прикордонників, митників, поліції, місцевих органів тощо. Це не лише охорона кордону, а й забезпечення правопорядку у прилеглих районах, розвиток інфраструктури, підтримання належного рівня співпраці між усіма нашими зацікавленими відомствами та відповідними органами суміжних країн. Також це стосується великого пласта завдань з правового врегулювання. І ми в рамках Стратегії маємо забезпечити виконання своїх завдань у якості основного суб'єкта інтегрованого управління кордонами.

Наступна ціль – підвищення рівня боєздатності органів і підрозділів Державної прикордонної служби України та їхньої спроможності до виконання завдань із захисту державного кордону. Вона пов'язана безпосередньо з військовою загрозою. Раніше ми навіть уявити не могли, що нам доведеться розширювати військову складову. Але сталося те, що сталося. Ми маємо бути готовими до виконання завдань військового характеру. Все це визначено у Стратегії – від зменшення ділянок відповідальності існуючих та розгортання нових підрозділів, їхнього технічного оснащення, створення системи інженерних споруд для технічної модернізації відомства.

– Забезпечення готовності Служби до охорони тимчасово неконтрольованих ділянок кордону після відновлення територіальної цілісності України визначено як окрему ціль Стратегії. Чому?

– Досягнення інших цілей має конкретні часові рамки і є прогнозованим. Що ж стосується охорони кордону на ділянках, які зараз не контролюються, то

тут ключовий момент – відновлення територіальної цілісності країни. На жаль, наразі ніхто не може напевно сказати, коли саме це станеться. Але як тільки ці регіони – я маю на увазі частину Донецької та Луганської областей і тимчасово окуповану територію Криму – повернуться під контроль держави, прикордонники мають бути готовими в короткі терміни відновити тут охорону кордону і забезпечити функціонування усіх пунктів пропуску, роботу яких тимчасово припинено.

– Хотілося б почути Ваш коментар з приводу підвищення рівня довіри населення до відомства. Адже сам термін – доволі абстрактний і мало про що говорить.

– Підвищення рівня довіри населення – надважливе завдання, яке ставить перед нами не лише Президент і Уряд. Це пряма вимога громадянського суспільства і кожного українця. Справа в тому, що ми можемо писати стратегії, концепції, плани, переоснащуватися, створювати нові підрозділи. Однак завжди маємо пам'ятати про одне: уся правоохоронна система повинна працювати для людини. І рівень довіри населення – саме той показник, який реально демонструє, чого досягнуто завдяки реформуванню. Наразі ми можемо говорити, що за даними соціологів показник довіри становить близько сорока відсотків. Звичайно, цього замало. Згідно зі Стратегією ми повинні до 2017 року досягнути щонайменше 63 відсотків, а до 2020-го – 75.

– За рахунок чого можна забезпечити такі показники?

– Щоб досягти будь-якої надважливої цілі, потрібно поділити її на окремі елементи та створити так зване «дерево проблем» для вирішення. А потім поступово, крок за кроком рухатися до мети. Для прикладу, зараз зроблено важливий крок: розпочато пілотний проект у пунктах пропуску «Жуляни» і

У МВС є девіз – «Служити і захищати». Ми додали до нього ще одне слово: «допомагати».

Ще один напрям стосується підрозділів швидкого реагування. Цьогоріч будуть створені три прикордонні комендатури швидкого реагування, а ще дві – наступного. Це також пілотний проект, щоб показати, яким має бути прикордонний спецназівець підрозділу нового типу.

Ми можемо писати стратегії, концепції, плани, переоснащуватися, створювати нові підрозділи. Але завжди маємо пам'ятати про одне: уся правоохоронна система повинна працювати для людини. І рівень довіри населення – саме той показник, який реально демонструє, чого досягнуто завдяки реформуванню.

«Гостомель», окремих підрозділах в районі проведення АТО. Далі цей експеримент буде поширено на інші підрозділи та пункти пропуску. Ми хочемо, щоб персонал у зазначених пунктах пропуску став візитівкою України. Щоб люди, які приїжджають до нас, попри те, що на сході йде війна, що Росія окупувала Крим, відчували: ми будемо демократичну державу. Щоб вони бачили: українські прикордонники освічені, ввічливі, доброзичливі та діють у рамках закону. Тобто ми повинні усіма силами сприяти тому, щоб подорожуючі перетинали кордон з гарним настроєм і мінімумом незручностей.

Наступний крок – рішуча й безкомпромісна боротьба з корупцією у власних лавах. Найбільша проблема полягає в тому, що Держприкордонслужба не є ізольованою від суспільства структурою. І та хвороба, яка десятиліття роз'їдала країну, не оминула й нас. Насамперед відомству потрібно очистити свої ряди від тих, хто порушує закон. Це означає, що нечистого на руку посадовця незалежно від рангу і заслуг не просто переводитимуть на нижчу посаду чи в інший підрозділ. Якщо в його діях є ознаки порушення закону, відповідальність має бути невідворотною. І оформлене у Стратегії

прагнення Служби повністю викоренити це зло – пряме свідчення того, що наміри у нас серйозні.

– На жаль, люди у нас погано мотивовані, і це, мабуть, найголовніша причина корупції...

– Саме тому ми робимо все, аби вирішити питання підвищення грошового забезпечення для наших співробітників. На сьогодні усі, хто виконує завдання у зоні проведення АТО, отримують стільки ж, скільки й інші правоохоронці та військові. Що стосується решти ділянок кордону, то ситуація, коли початкова зарплата контрактника – дві тисячі гривень, неприпустима. Голова Служби неодноразово піднімав це питання на рівні Президента та Уряду. Думаю, що у найближчому майбутньому його ми все ж зможемо вирішити.

– Окремим напрямом діяльності для виконання завдань Стратегії є організація спільної оперативної охорони державного кордону з державами – членами Європейського Союзу та Молдовою. Розкажіть, як це відбуватиметься?

– Закладені у проекті документа положення є імплементацією схваленої Урядом Дорожньої карти (Плану заходів з організації спільної оперативної охорони державного кордону з державами – членами Європейського Союзу – Республікою Польща,

Ми прагнемо, щоб персонал у пунктах пропуску став візитівкою України. Щоб люди, які приїжджають до нас, незважаючи на те, що на сході йде війна, що Росія окупувала Крим, відчували: ми будемо демократичну державу. Щоб вони бачили, що українські прикордонники освічені, ввічливі, доброзичливі та діють в рамках закону.

Словацькою Республікою, Румунією та Угорщиною, а також з Республікою Молдова) в рамках реалізації Плану дій із лібералізації візового режиму з Європейським Союзом. Вони передбачають запровадження спільного контролю у пунктах пропуску, організацію спільного патрулювання кордону, впровадження механізмів з питань обміну інформацією та аналізу ризиків, розвиток співпраці оперативних органів та розширення мережі й функцій контактних пунктів.

На сьогодні Головою Служби за дорученням Президента вже проведено зустрічі з керівниками прикордонних відомств сусідніх країн, які повністю підтримують ці позиції. При цьому варто підкреслити, що їхня реалізація – дуже нелегке завдання. Безумовно, є політична воля як з боку керівництва держави, так і наших зарубіжних партнерів. Однак існують процедурні питання, що підлягають обов'язковому правовому регулюванню – і не лише на державному рівні. Це міждержавні та міжнародні угоди, міжвідомчі та інші документи.

Є й певні технічні питання. Зокрема, стосовно спільного контролю має бути визначено, на території якої держави він здійснюватиметься,

як будуть розміщені служби. Потрібно створити і відповідні умови, що у більшості випадків потребуватиме реконструкції пунктів пропуску. Всі ці механізми вже закладено у відомчу цільову правоохоронну програму, але їх необхідно синхронізувати із суміжними сторонами.

До 2017 року згідно з проектом Стратегії планується запровадити спільний контроль у семи пунктах пропуску, а у перспективі до 2020 року їх кількість зросте до дванадцяти.

– Які результати очікуються від реалізації цих планів?

– Насамперед це прискорить проходження усіх процедур. Наприклад, громадянин України їде в Польщу. Зараз він двічі проходить митницю і прикордонний контроль. Буде лише один – до того ж за принципом «єдиного вікна».

Спільне патрулювання вже зараз успішно здійснюється, зокрема з польськими колегами. На даний момент йде мова про удосконалення й поширення цієї форми взаємодії. Фактично прикордонники нестимуть службу в одному наряді на території обох сторін. Це суттєво зменшить ризики приховування інформації й інших правопорушень з боку персоналу та підвищить рівень довіри до обох служб. До речі, таку практику застосовували всі європейські країни на етапі входження у ЄС, а потім – приєднання до Шенгенської угоди.

Окремо хочу звернути увагу на питання обміну інформацією та спільного аналізу ризиків. Наразі за дорученням Президента вже проводиться щоденна звірка з прикордонними відомствами суміжних країн стосовно пропуску осіб, транспортних засобів та вантажів, а також зафіксованих правопорушень. Раніше така звірка здійснювалася нерегулярно, до того ж нами та митниками окремо. Це давало змогу керівникам на місцях приховувати реальну картину. Найбільше замовчувалися випадки затримання нашими колегами великих партій контрабанди та груп незаконних мігрантів. Зараз необхідно усунути всі ці недоліки.

Найближчим часом планується підписати угоду з молдовськими колегами, аналогів якої на європейських теренах ще не було. Вона стосуватиметься обміну не лише статистичними, а й персоналізованими даними про осіб та транспортні засоби, що перетинають кордон. Це посилить безпеку складову та дозволить зменшити корупційні ризики.

Якщо говорити про співпрацю в інформаційній сфері, то спільний аналіз загроз є її найвищим рівнем. Коли декілька сторін разом вивчають інформацію, роблять пропозиції та прогнози, можна об'єктивніше оцінити ситуацію і прийняти правильні рішення. Простий приклад. Скажімо, ми отримали статистичні дані про те, що кількість правопорушень на певній ділянці кордону зменшилася удвічі. На перший погляд, це дуже добре: ми почали краще працювати. Але коли подивимося дані суміжної сторони, виявиться, що у них навпаки – удвічі більше порушень. Тобто, ніякої позитивної динаміки немає і потрібно терміново змінювати ситуацію.

– І на завершення. Будь-які серйозні реформи потребують значних коштів. Чи знайдеться для нашого відомства достатньо ресурсів, щоб забезпечити реалізацію планів? Зокрема, на такі затратні проекти як технічна модернізація, створення підрозділів швидкого реагування, облаштування пунктів пропуску, кадрова реформа тощо?

– Звичайно, для усіх нас питання фінансів є особливо актуальним. На нього я можу відповісти наступним чином: стратегія є концептуальним документом і визначає головні напрями діяльності. У ній прописано 50 індикаторів, необхідних для її реалізації. Саме ці показники закладені в Державній цільовій правоохоронній програмі, підготовка якої завершується. Там буде визначено, хто і що повинен робити, яким чином, скільки кожен проект коштуватиме та джерела фінансування. Крім цього, на сьогодні у нас вже реалізується План інженерно-технічного облаштування українсько-російського кордону з конкретним кошторисом.

Хочу також зазначити, що як тільки документ буде схвалено, його презентують нашим співробітникам, громадськості, зарубіжним партнерам. Ми хочемо не просто продемонструвати текст, а довести суть наших планів. Аби було зрозуміло, навіщо витрачаються гроші платників податків, особливо в таких складних економічних умовах.

У кінцевому результаті ми хочемо, щоб люди говорили не про те, яке у нас хороше і правильне відомство, а були впевнені, що українські кордони надійно охороняють з урахуванням сучасних загроз. Що ми ефективно боремося з організованою злочинністю – незаконним переміщенням людей, зброї та наркотиків. Що наша служба комунікабельна та відкрита. Громадяни повинні бачити, що кордон є бар'єром лише для порушників та злочинців. Водночас він прозорий для нормального пересування з доступом до усієї необхідної інформації. Щоб вони знали: жодна службова особа не зловживає цим порядком, не створює штучних перешкод, щоб потім вимагати гроші. Отаке бачення змісту концепції. Це складні завдання, але без їх виконання ні про які принципові зміни мови бути не може. **К**

Спілкувалася
Ольга Мірошніченко

МАТЧ МИРУ

Товариська гра між персоналом прикордонного відомства, що проходить службу в зоні АТО, та командою ветеранів – зірок Національної збірної України з футболу відбулася у День фізичної культури і спорту на стадіоні «Західний» спортивного комплексу «Азовець» у Маріуполі.

Головною метою заходу була Моральна підтримка військовослужбовців Держприкордонслужби, які беруть безпосередню участь у виконанні завдань на лінії розмежування східноукраїнського конфлікту. Серед почесних гостей, які долучилися до заходу, був голова Держприкордонслужби Віктор Назаренко, міський голова Маріуполя Юрій Хотлубей, президент Федерації футболу України Андрій Павелко, представники міської влади та взаємодіючих органів.

Несподівано для гостей матчу господарі виявились не надто лагідними, воїни, як-не-як. Особливо вразив з перших хвилин поєдинку воротар прикордонників. Багатир з вагою понад сто кілограмів – старшина Микола Нінінчук – пурхав у воротах немов ластівка. Зрештою лише Олегіві Саленку вдалося подолати ентузіазм нашого голкіпера і відкрити рахунок. Проте зовсім скоро охоронці рубежу забили у відповідь і не раз, збільшивши рахунок: 3:1. Лише до кінця основного часу зустрічі ветеранам українського футболу вдалося вирівняти результат. Однак серія пе-

нальті після матчу принесла впевнену перемогу «зеленим кашкетам».

«Нинішнє свято спорту яскраво демонструє єдність та почуття дружної родини, що вселяє надію на панування миру в нашій країні. Тож нехай цей футбольний поєдинок стане символом та початком мирного життя», – зазначив під час вітального слова голова Держприкордонслужби Віктор Назаренко.

Склад команди показав належний рівень підготовки та фізичної витримки на полі. Глядачі, серед яких було й багато юних вболівальників, із захопленням спостерігали за ходом гри. Бурхливі оплески та щирі посмішки переповнювали арену.

«Для нас сьогоднішня гра є засобом своєрідної реабілітації. Коли часто перебуваєш в одній й тій самій атмосфері, в різних складних ситуаціях, хочеться змінити картинку й переключитися та згадати, як то було зовсім донедавна. Нинішній матч є, в першу чергу, символом миру та єдності» – розповів після гри один із учасників – військовослужбовець Олександр.

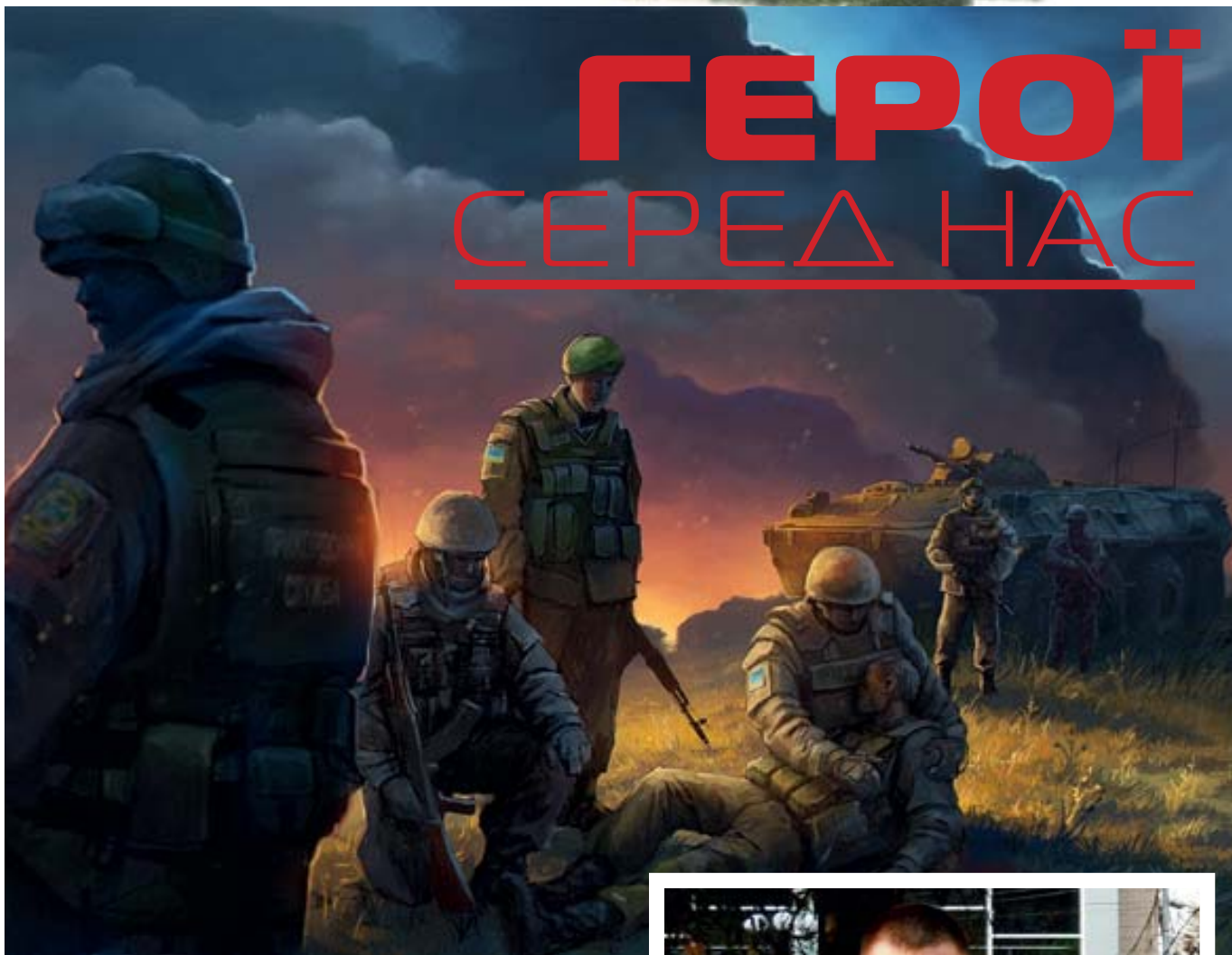

ГЕРОЇ СЕРЕД НАС

Кожний день війни несе із собою втрати і сльози. У сухих рядках новин стають звичними звіти штабів і назви населених пунктів. І втрачається усвідомлення, що кожного дня тривають запеклі бої, а наші військові жертвовно стоять за кожен метр української землі, часто здійснюючи неможливе. Бій під Лисичим 23 серпня 2014-го один з багатьох героїчних моментів цієї війни, що ніби загубився серед інформаційних повідомлень. Що ж трапилося того дня?

23 серпня 2014 року старший сержант Сергій Коваленко знаходився в епіцентрі збройної сутички під Лисичим і цей день став знаковим серед подій, пережитих в зоні АТО.

...Він один з тих, хто перебував на межі життя та смерті, хто вступив у нерівний бій і вижив. Нині Сергій Коваленко – інспектор прикордонної служби III категорії в/пс «Харків – Пасажирський», зразковий військовослужбовець, люблячий батько, хороший сім'янин.

Свого часу Сергій Коваленко проходив строкову службу в прикордонних військах, згодом закінчив Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого. Потім була

робота в МВС, пізніше почав займатися підприємницькою діяльністю.

Під час другої хвилі мобілізації Сергій звернувся у військкомат. Незабаром його направили в Сумський загін, звідки за кілька місяців з групою мобілізованих він вирушив до зони АТО, а саме до в/пс «Амвросіївка», що на Донеччині.

Згадуючи той період, Сергій зауважує, що усвідомлення війни приходить лише тоді, коли потрапляєш під перший обстріл: «Думки кардинально змінилися. Зрештою, не в мене одного. Нас згуртувало те, що мобілізовані хлопці,

які були зі мною – переважно добровольці, які чітко знали, заради чого вони сюди приїхали».

Чи не найгірше, що перебуваючи на території Донеччини не можна було покласти на місцевих жителів. Ворожа пропаганда зіграла свою роль: одні намагалися допомогти, інші – нашкодити. Були серед місцевого населення і так звані «коригувальники», які регулярно «зливали» противнику позиції та обстановку на території, підконтрольній українським силовикам.

Про бій під Лисичим Сергій пам'ятатиме все життя. «Ми були в наряді «Секрет», – розповідає він. – Надійшла інформація, що поблизу населеного пункту Лисиче рухається автомобільна колона з георгіївськими стрічками. Водночас почався інтенсивний обстріл пункту пропуску «Успенка» ділянки відповідальності впр «Амвросіївка», колона терористів розділилася, частина її рушила через поля в напрямку пункту пропуску. Сили були нерівні. Лише завдяки об'єднанню зусиль прикордонників та підрозділу Національної Гвардії під час бою було знищено понад двадцять одиниць ворожої техніки, ліквідовано двадцять шість терористів здебільшого чеченської національності та двох бойовиків поранено. У цьому бою ворожа куля влучила і в мене. Після знищення «КАМАЗа» бойовиків з боєприпасами та кількох одиниць важкої техніки ми рушили на зачистку лісосмуги, прилеглої до місця бою. Терористи із засідки відкрили по нас вогонь...».

Через поранення побратими доправили Сергія Коваленка до міської лікарні міста Амвросіївка, де почалася інша історія – боротьба за виживання. Адже через два дні місто було вже підконтрольне так званій «ДНР». Транспортувати пораненого Сергія було неможливо. Найманці ж мали підозри щодо його перебування в лікарні й часто «навідувалися», аби взяти прикордонника в полон. Лише завдяки дівчатам-медсестрам, які під час кожного такого рейду, ризикуючи власним життям, ховали пораненого у морзі, він лишився живий. Так, ховаючись серед небіжчиків, він провів у госпіталі цілий тиждень, доки не зміг самостійно стати на ноги. Пізніше місцевий житель допоміг йому перейти через «Успенку» й дістатися Криму, звідки Сергій і потрапив додому. Далі – перенесені дві операції...

Протягом кількох місяців Сергій Коваленко чесно і гідно виконував бойові завдання з охорони й оборони державного рубежу. За особисту хоробрість та героїзм він удостоєний ордена «За мужність» III ступеня та нагрудного знака «За мужність в охороні державного кордону».

...Від'їжджаючи на війну, він до останнього моменту не зізнавався про своє рішення. Дружині сказав лише за день до від'їзду. Звичайно, були і хвилювання, і сльози. Та найголовнішими для нього в той момент стали її слова: «Повертайся якнайшвидше. Ми пишаємося тобою і з нетерпінням чекатимемо». Це і стало тим стрижнем, що не давав власти духом й схилити голову. Думки про близьких людей, які чекали вдома, допомогли витримати всі випробування. **К**

Світлана САВЧУК

Одна справа бути патріотом і вірити в краще майбутнє, і зовсім інша – ризикуючи життям, боронити рідну землю. Протягом кількох місяців Сергій Коваленко чесно і гідно виконував бойові завдання з охорони й оборони державного рубежу. За особисту хоробрість та героїзм він удостоєний ордена «За мужність» III ступеня та нагрудного знака «За мужність в охороні державного кордону». Зараз Сергій продовжує служити у Держприкордонслужбі, часто зустрічається з побратимами, адже все, що довелося разом пережити, неймовірно здружило їх. «Ми один за одного, як то кажуть, і в вогонь, і в воду», – ділиться Сергій. Іноді він розповідає історії про війну та потайки мріє отримати таке бажане для нього звання офіцера. І він достойний цього. Адже саме на війні, де виявляється здатність боротися за гідність, свободу і принципи, він склав свій життєвий іспит.

ПАРАЛЕЛЬНИЙ ВИМІР

СПЕЦОПЕРАЦІЇ - 15

Що довше без пострілів, то більше людина змінює своє інформаційне середовище. Так само зі ЗМІ – допоки «гримить», війна – тема номер один, тільки-но затишне – залишаються поодинокі сюжети про героїв, основна ж маса медійного продукту трансформується у віддзеркалення боротьби фінансово-промислових груп за вплив у монополіях. Та справа в тому, що на період війни життя у мирній частині країни не зупиняється. Воно триває у всіх його проявах. Отже, ніхто не припиняє протиправну діяльність, а з правоохоронного сектора не знімається відповідальність за боротьбу зі злочинністю. Користуючись відносним затишшям на лінії розмежування, ми теж зосередимо увагу на північному, південному та західному рубежах і, зокрема, здобутках прикордонників, які, попри збільшені навантаження, не втрачають пильності.

них з іншими правоохоронцями дій, прикордонники знешкодили 17 злочинних груп та затримали понад 1000 незаконних мігрантів. Переважну більшість з них виявлено на українсько-угорському та українсько-словацькому сегментах. За результатами кримінальних проваджень, за організацію каналів переправлення незаконних мігрантів уже засуджено 13 осіб.

Посилення протидії контрабанді тютюнових виробів на західній ділянці теж дало свій результат. Так, лише в межах Закарпатської області «зелені кашкети» виявили понад 750 тисяч пачок сигарет та спільно з іншими правоохоронцями викрили кілька злочинних груп, які займалися організацією, виготовленням та збутом контрабандних і контрафактних тютюнових виробів, у тому числі з використанням малих літальних апаратів.

ТЮТЮНОВІ ПРАКТИКИ

Візьмемо, наприклад, ділянку Ужгородського району Закарпатської області. Лише за одну вересневу добу тут було зафіксовано 4 випадки перельоту через кордон малих пілотованих апаратів. Прикордонники одразу ж організують пошук по обидва боки кордону. У результаті спільних дій, в одному з випадків, на території Словаччини на відстані близько 45 км від лінії держкордону наші словацькі партнери виявили літак типу «Чмелак» без розпізнавальних знаків з намальованим на хвості літака прапором України. «Джміль» з пошкодженими шасі та елементами фюзеляжу лежав просто посеред поля. Ані пілота, ані контрабандних сигарет біля нього не було, однак найімовірніше, літальний апарат використовувався саме для здійснення протиправної діяльності. Наразі перевірка інформації та пошук осіб, причетних до цього правопорушення тривають.

Загалом від початку 2015-го українські та європейські охоронці рубежу зафіксували понад 60 фактів порушення повітряного простору малими літальними апаратами. У 14 випадках інформація внесена до ЄРДР, за 11 фактами відкрито кримінальні провадження. Затримано 3 малі літальні апарати, які використовувалися контрабандистами для переправлення через кордон тютюнових виробів.

Та поки дехто намагається підняти свій незаконний бізнес до небес, іншим достатньо звичайного сплінінга і каремата. Того ж таки вересневого дня на ділянці відділу «Рівне» Луцького загону прикордонники затримали незвичайного «рибалку». За допомогою рибальського приладдя він планував незаконно перемістити сигарети через Західний Буг. Прикордонний наряд виявив приховані сліди подолання контрольно-слідової смуги. Порушника наздогнали за 200

метрів від державного кордону. Затриманий виявився 33-річним місцевим жителем с. Рівне Любомльського району. Із собою чоловік ніс 760 пачок сигарет «Фест», сплінінг та каремат, за допомогою якого і прикривав сліди на КСС.

Відповідні документи для притягнення до відповідальності за порушення законодавства з прикордонних питань прикордонники направили в районний суд, який і визначить міру покарання контрабандистові.

Не сидять без «роботи» і власники гужового транспорту. 18 вересня прикордонники Чернівецького загону виявили підводу, якою порушник віз до Румунії 18 пакунків тютюнових виробів.

Спритний фірман заглядевши небезпеку встиг сховатися, тож наряд відділу «Красноільськ» одразу виявив лише «карету» з вісьмома пакунками. У пошуках власників гужового транспорту група ре-

З ПОЧАТКУ ОПЕРАЦІЇ «КОРДОН-2015» – 3 15 ЧЕРВНЯ 2015 РОКУ, В РЕЗУЛЬТАТІ СПІЛЬНИХ З ІНШИМИ ПРАВООХОРОНЦЯМИ ДІЙ, ПРИКОРДОННИКИ ЗНЕСКОДИЛИ 17 ЗЛОЧИННИХ ГРУП ТА ЗАТРИМАЛИ ПОНАД 1000 НЕЗАКОННИХ МІГРАНТІВ.

агування натрапила ще на десять пакунків сигарет, що лежали на землі за 100 метрів від знахідки. Тютюнові вироби марки «Марбле», «Фест» та «NZ» без акцизної марки, у загальній кількості майже 9 тисяч пачок передали представникам ДФС України в Чернівецькій області.

Тим часом на ділянці відділу «Ділове» Мукачівського загону в ході моніторингу кордону прикордонники виявили схованку, в якій знаходилися три підготовлені до переправлення пакунки тютюнових виробів

ТІЛЬКИ РАЗОМ

Істотною допомогою у протидії незаконній міграції та контрабандній діяльності стали спільні з прикордонниками країн ЄС операції: «Кордон-2015», ініційована Держприкордонслужбою, та «Ключові точки», яка проводиться під егідою Європейського агентства з охорони зовнішніх кордонів країн-членів Європейського Союзу FRONTEX.

З початку операції «Кордон-2015» – 3 15 червня 2015 року, в результаті спіль-

марок JIN LING та Ritmclassik у кількості 1,5 тисяч пачок. Ще 6 пакунків група реагування відділу «Ділове» знайшла ввечері. 2890 пачок JING LING з акцизною маркою FOR DUTY FREE ONLY доставили на ВПС, а після відповідного документального оформлення передали встановленим порядком компетентним органам.

А от чергова процедура прикордонного контролю в міжнародному пункті пропуску «Ягодин-авто» дозволила прикордонникам Луцького загону спільно з працівниками митниці виявити чималу партію бурштинової контрабанди. Близько п'ятої години ранку для оформлення на виїзд з України на «зелений коридор» прибув громадя-

ного загону та працівники митниці виявили приховані пакунки в особистих речах та під обшивкою даху мікроавтобуса «Мерседес».

Далі ще більше – прикордонники Львівського загону під час спільного з польською стороною прикордонно-митного оформлення легкового автомобіля марки «Фіат» виявили 37 кілограмів бурштину. Під час перевірки іномарки у пункті пропуску «Грушів» у наряді Львівського загону виникла підозра щодо сховку в газовому балоні автомобіля. Адже під час простукування резервуара характерні звуки вказували на можливу наявність у ньому сторонніх предметів.

У зв'язку з неможливістю проведення поглибленого огляду газового балона цього автомобіля та з метою дотримання заходів безпеки прийняли рішення проінформувати суміжну сторону для здійснення поглибленого огляду ТЗ із залученням спеціалістів газової служби Республіки Польща.

Здійснивши відповідну перевірку наші польські колеги виявили у газовому балоні аж 37 кілограмів жовтого каміння.

ІМЕНЕМ ІНТЕРПОЛУ

Виявляти міжнародний кримінальний елемент? Будь ласка, лишень дайте інструмент. Нові можливості нашим правоохоронцям відкрило запровадження доступу інспекторів прикордонної служби до бази даних всесвітньої поліцейної організації Інтерпол. Робота бази ще потребує певної адаптації та охоплення максимальної кількості пропускних пунктів, однак перші позитивні результати її функціонування вже є. Зокрема, в аеропорту «Бориспіль» контролери ОКПП «Київ» виявили та затримали громадянина Азербайджану, який перебував у міжнародному розшуку за тероризм. За наявними даними, ця особа є неодноразовим переможцем міжнародних турнірів з повноконтактного рукопашного бою у ваговій категорії понад 93 кг. Затриманого передали встановленим порядком підрозділу МВС.

Ще двічі база спрацювала у цьому ж аеропорту на громадянина України та громадянина Сінгапуру. А розшукуваного за базою Інтерполу громадянина Молдови виявили прикордонники Білгород-Дністровського загону у пункті пропуску «Кучурган». Затриманого також передали до міліції.

ЩО ПЕРЕМАГАЄ ЗЛО?

Насамкінець одне з найбільш важливих питань сьогодення – як запобігти втягуванню персоналу відомства у протиправну діяльність, пов'язану з отриманням неправомірної вигоди під час виконання службових обов'язків. Безумовно вихід є – створити нову прикордонну структуру з новими

БУРШТИНОВА ЕЙФОРІЯ

Особливо гостро останнім часом стоїть питання протидії незаконному видобутку бурштину в північно-західних областях України. Безумовно, ситуація знаходить своє відображення на державному кордоні, адже здебільшого «сонячне каміння» їде контрабандою на реалізацію в Європу, та й самі нелегальні копанки часто-густо з'являються безпосередньо у прикордонному контрольованому районі. ДПСУ запровадила комплекс дій, які допомагають запобігати і незаконному видобутку, і переміщенню бурштину через рубіж.

У рамках оперативно-профілактичних заходів «Бурштин» прикордонники активно залучають до моніторингу ділянок відповідальності авіацію. Так, скажімо, лише за один день роботи літака «Даймонд» малої прикордонної авіації на ділянці трьох ВПС – «Березове», «Дубровиця» та «Вичівка» Луцького загону охоронці кордону здійснили спостереження із фотонавігаційною відеофіксацією в трьох контрольованих прикордонних районах Рокитнівському, Дубровицькому та Заріччянському і виявили 11 місць незаконного видобутку бурштину-сирцю. Інформацію оперативно надали підрозділам МВС, які відрядили слідчі групи для перевірки та прийняття відповідних правових рішень.

ПІД ЧАС ОГЛЯДУ САЛОНУ ТРАНСПОРТНОГО ЗАСОБУ ПІД СІДІННЯМ ВОДІЯ ПРАЦІВНИКИ ПУНКТУ ПРОПУСКУ ВІЯВИЛИ ПЕРЕМОТАНІ СКОТЧЕМ ПАКУНКИ, В ЯКИХ ЗНАХОДИЛОСЯ ЦІННЕ КАМІННЯ ЗАГАЛЬНОЮ ВАГОЮ МАЙЖЕ 10 КІЛОГРАМІВ.

нин Польщі. Чоловік керував автомобілем «БМВ» польської реєстрації. Під час огляду салону транспортного засобу під сидінням водія працівники пункту пропуску виявили перемотані скотчем пакунки, в яких знаходилося цінне каміння загальною вагою майже 10 кілограмів. Знахідку вилучили та відправили на експертизу для прийняття відповідного правового рішення.

Тижнем раніше в пункті пропуску «Устилуг», що на українсько-польському кордоні, охоронці кордону виявили 18 кілограмів бурштину. Провезти «сонячне каміння» через кордон намагалися двоє громадян України. Прикордонники Львівського прикордон-

людьми, які нестинуть службу на зовсім інших умовах. Перший крок уже зроблено – у відомстві стартував пілотний проєкт щодо створення прикордонної поліції. 1 вересня перша група учасників нової програми розпочала підготовчий курс у Навчальному центрі ДПСУ. Однак процес повного переведення служби на нові рейки займе чимало часу, а корупція існує сьогодні і зараз.

Аби виявити якомога більше правопорушень серед персоналу відомства в усіх підрозділах Держприкордонслужби посилено профілактичні та перевірочні заходи.

Нещодавно офіцери внутрішньої та власної безпеки Державної прикордонної служби здійснили раптову перевірку у контрольних пунктах в'їзду – виїзду, на адмінмежі з Кримом. Зокрема, у прикордонного наряду Бердянського загону, який ніс службу у контрольному пункті «Чонгар», виявили 700 гривень та 3 тисячі російських рублів, отриманих за сприяння в незаконному пропуску автомобілів з товарами. Цих військовослужбовців усунуто від виконання службових обов'язків, призначено службове розслідування. Однак є привід і для оптимізму, адже у цьому ж контрольному пункті було зафіксовано і факт відмови прикордонного наряду від неправомірної вигоди, а саме від 10 тисяч російських рублів за сприяння в незаконному переміщенні товарів до АР Крим. Ще одну відмову від хабаря зафіксували у Котовському

прикордонному загону. Громадянин України намагався втягнути у протиправну діяльність прикордонника відділу «Чона». Військовослужбовець на пропозицію не погодився та доповів про ситуацію начальнику відділу.

Загалом з початку року співробітники внутрішньої та власної безпеки Державної прикордонної служби передали до прокуратури та органів СБУ 103 справи. Проведено 1801 службове розслідування та перевірка, в результаті яких 29 осіб звільнено з лав ДПСУ. Внесені до Єдиного реєстру досудових розслідувань відомості щодо 96 кримінальних правопорушень стосовно 113 військовослужбовців.

Набула системного характеру і робота щодо виявлення правопорушень та боротьби з корупцією у смузі безпеки на лінії зіткнення. Так, днями перевірка порядку організації та несення служби зміни прикордонних нарядів проводилась у контрольному пункті в'їзду – виїзду «Зайцеве». За результатами стройового огляду, у 4 військовослужбовців виявлено 4250 гривень, 600, 600 та 400 гривень. Безумовно, від виконання службових завдань їх усунуто. За цим фактом начальник Східного регіонального управління призначив службове розслідування.

Загалом від 1 січня 2015-го на лінії зіткнення понад 200 осіб персоналу притягнені до адміністративної та дисциплінарної відповідальності, чотирьох військовослужбовців звільнено. Внесені до Єдиного реєстру досудових розслідувань відомості щодо кримінальних правопорушень стосовно 15 правоохоронців ДПСУ.

Прагнучи зробити Державну прикордонну службу України кращою, редакція журналу «Кордон» також звертається до своїх читачів та до усіх громадян з проханням не створювати прецеденти та не намагатися у будь-якій формі вплинути на прийняття правового рішення правоохоронцями. Ваша чиста совість коштує значно дорожче, ніж ті папірці, на які ви намагаєтесь її розмінати. **К**

Дмитро СЛИВНИЙ

Краматорськ вже не раз відчув на собі смертоносні обійми російсько-української війни. З 12 квітня по 5 липня 2014 місто було окуповане бойовиками терористичної організації «ДНР». У ході запеклих боїв з окупантами помітно постраждала місцева інфраструктура, були частково зруйновані цехи заводу «Енергомашспецсталь» та заводу важкого верстатобудування, близько 50 цивільних осіб загинули. Визволити цей населений пункт від сепаратистських збройних формувань вдалося лише згодом і за високу ціну, та говорити сьогодні про остаточне повернення цього міста до мирного життя поки що не доводиться.

НА СТИЖУ

До складу Східного регіонального управління Держприкордонслужби України віднедавна увійшов Краматорський загін. Розбудова прикордонної інфраструктури у новому регіоні продовжується і нарощується. Діючий на цій базі більше року оперативно-військовий відділ «Краматорськ» тут починає все, як то кажуть, «з нуля»...

Начальник
ОВВ «Краматорськ» полковник
ВІКТОР ПОЛОВНИКОВ

13 вересня 2014 року учасники міського Віча прийняли рішення створити добровільні загони – для захисту відвойованого Краматорська від російської окупаційної армії, також тут було вирішено збирати кошти на засоби захисту для бійців, які увійдуть до підрозділів територіальної оборони. Вже за місяць 13 жовтня 2014 року місто було оголошено центром Донецької області з перенесенням обласної держадміністрації до Краматорська. Разом з новим адміністративним статусом воно набуло й стратегічного військового значення. Українські силові відомства потужно посилили тут свою присутність та почали активно підвищувати обороноздатність цього регіону. Небезпечний ворог, демонструючи зухвалість та підступність, не залишив у спокої свої колишні позиції. Навіть за чотири місяці після свого відходу він з нелюдською жорстокістю атакував знову. 10 лютого 2015 року Краматорськ було обстріляно з реактивної системи «Торнадо» з боку Горлівки. За даними на вечір 11 лютого від цього обстрілу загинули 17 людей, поранено 64 особи, серед них – 5 дітей.

Прикордонники з'явилися у Краматорську із самого початку визвольної кампанії. Наказом Адміністрації ДПСУ від 12 вересня 2014 року був створений однойменний оперативно-військовий відділ (ОВВ «Краматорськ»), покликаний організувати та забезпечити службово-бойову діяльність щодо охорони та захисту території, прилеглої до районів проведення АТО в секторі «А» та «С». Простіше кажучи, прикордонники цього нового підрозділу отримали під контроль та відповідальність лінію стику Донецької та Луганської областей загальною протяжністю 115 км. З якими викликами їм довелося зустрітися, чого досягли та над чим працюють зараз нам розповів начальник ОВВ «Краматорськ» полковник Віктор ПОЛОВНИКОВ.

Тут основне завдання, визначене керівництвом держави і, зокрема, прикордонного відомства, – це створення комфортних умов перетину на транспортних коридорах.

– Вікторе Володимировичу, у надзвичайно напруженій, часто небезпечній для життя обстановці, очолюваний вами відділ вже майже рік виконує свої завдання. Чи вдалося прикордонникам, на Вашу думку, побудувати за цей час ефективну службу?

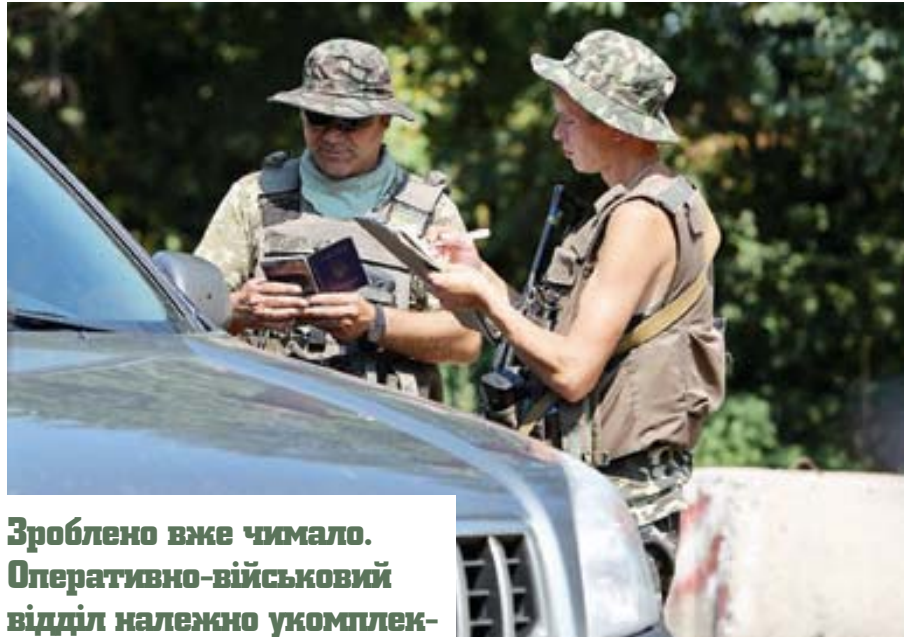
– Зроблено вже чимало. Оперативно-військовий відділ належно укомплектований людьми з урахуванням трьох оперативно-бойових прикордонних комендатур (ОБПК) з місцями дислокації в Артемівську, Костянтинівці та Лисичанську, а також підрозділів забезпечення оперативно-бойових дій. Від самого початку силами всього персоналу було організовано охорону та оборону об'єктів

прикордонної інфраструктури, місць стаціонарного несення служби, пунктів дислокації підрозділів, у тому числі за допомогою засобів відео спостереження, і облаштування фортифікаційних споруд та інженерних загороджень. Крім функцій оборонного характеру, ми постійно проводимо військові, розвідувальні та оперативно-розшукові заходи. Також організуємо режим у смузі безпеки, здійснюємо пропуск осіб, транспортних засобів та вантажів через лінію розмежування у визначених дорожніх коридорах. Контролюємо рух від лінії зіткнення до КПВВ (контрольних пунктів в'їзду – виїзду) та перешкоджаємо охочим уникнути нашого контролю в обхід чи обїзд визначених коридорів. Крім того, ми неодноразово доводили свою готовність та ефективність щодо співучасті із силами спеціальних операцій та ведення бойових дій.

– Аби не допустити розширення зони конфлікту вглиб території України і дестабілізації обстановки в тилівій смузі угруповань українських військ ще з середини листопада 2014-го було введено спеціальні (обмежувальні) заходи. У чому цей задум та чи виправдали себе ці, м'яко кажучи, непопулярні рішення влади?

– Участь прикордонників у цьому процесі дуже відповідальна. Запобігти можливим терористичним актам, не допустити проникнення на мирну територію незаконних збройних формувань, диверсійно-розвідувальних тактичних груп противника, унеможливити постачання військової техніки, зброї, боеприпасів, припинити стихійне переміщення цивільного населення, транспортних засобів і вантажів з території, підконтрольної бойовикам – усе це довелося брати до виконання. На відповідних автошляхах та залізничних станціях невідкладно організовано службу прикордонних нарядів КрП. У межах ділянки відповідальності визначено два дорожніх коридори, де дозволено у світлий час доби (з 06:00 до 20:00) здійснюва-

Зроблено вже чимало. Оперативно-військовий відділ належно укомплектованої людськи з урахуванням трьох оперативно-бойових прикордонних комендатур (ОБПК) з місцями дислокації в Артемівську, Костянтинівці та Лисичанську, а також підрозділів забезпечення оперативно-бойових дій.

ти пропуск осіб, транспортних засобів та вантажів через лінію зіткнення. Мова йде про два найбільш напружені напрямки: Горлівсько-Артемівський у Донецькій області (КПВВ «Зайцеве») та Первомайсько-Лисичанський у Луганській області (КПВВ «Лисичанськ»). Останній, до речі, рішенням Голови Луганської військово-цивільної обласної адміністрації від 12 травня 2015 року працює лише на пропуск осіб, які рухаються через лінію розмежування у пішому порядку, та транспорту міжнародних гуманітарних організацій.

Загалом обстановка в зоні нашої відповідальності досить динамічна. Прикордонні наряди КрП, що виставляються спільно з військовослужбовцями ЗСУ на першому оборонному рубежі на блокпостах «Майорськ» та «Золоте», постійно зазнають нищівних обстрілів, однак продовжують якісно виконувати свої функції. Якщо говорити конкретніше, то лише за перше півріччя зусиллями ОБВ «Краматорськ» виявлено та вилучено 24 од. зброї, понад 16 тис. боеприпасів, 25 кг вибухівки (платиду), в 47 випадках – 74 підроблені перепустки, в трьох випадках – близько 800 тис. гривень готівки, затримано вісім активних учасників НЗФ та 15 осіб, причетних до діяльності терористичних угруповань. Показник ефективності нашої протидії контрабанді за цей період у 149 випадках перевищив суму 25 млн гривень.

– Щодо роботи транспортних коридорів і конкретно контрольних пунктів в'їзду – виїзду існує чимало нарікань з боку тих, кому їх доводиться перетинати. Які заходи здійснюють прикордонники, аби розрядити цю непросту ситуацію?

– Тут основне завдання, визначене керівництвом держави і, зокрема, прикордонного відомства, – це створення комфортних умов перетину на транспортних коридорах. У цьому процесі активно беруть участь місцеві органи самоврядування. Вони зараз здебільшого направляють свої зусилля на запуск роботи так званих логістичних центрів. Ми ж, у свою чергу, не перестаємо облаштовувати та дообладнувати наявні КрП та КПВВ відповідно до вимог керівних документів та методичних рекомендацій, продовжуємо нарощувати інженерну складову місць дислокації наших підрозділів та стаціонарних локацій несення служби прикордонними нарядами! **К**

ОСОБЛИВЕ «ЗАЙЦЕВЕ»

Знайомство з комендантом ОБПК «Котовськ-1» було коротким. – Підполковник Балан Віктор Федорович, не Янукович, будемо знайомі! Збираючись показувати нам свою ділянку відповідальності та паралельно віддаючи вказівки по декільком телефонам одночасно, він повністю екіпірується. Тут, пояснює, фактично у прифронтовій зоні, в халепу можна вскочити запросто. Де і коли завгодно. Особливо небезпечними вважаються місця, де несуть службу українські прикордонники...

Оперативно-бойова комендатура «Котовськ-1» дислокується в місті Артемівськ. Охороняє і обороняє ділянку вздовж лінії зіткнення протяжністю у 47 км в межах Донецької області. На ділянці є стаціонарні місця несення служби із цілодобовим режимом – КрП «Артемівськ» і КПВВ «Зайцеве» – єдиний транспортний коридор, що здійснює пропуск як транспорту, так і людей з території, підконтрольної бойовикам, і в зворотному напрямку. Також на цій ділянці є блокпост першого рубежу «Майорськ», де здійснюється попередня перевірка документів та огляд транспортних засобів, усі інші види контролю проводяться на КПВВ «Зайцеве».

– Як можна визначити ситуацію в секторі вашої відповідальності?

– Службовою мовою це звучить так – обстановка на напрямку відповідальності прикордонної комендатури залишається стабільно складною з тенденцією до загострення. Трапляються хаотичні обстріли в районі Майорського зі стрілецької зброї, мінометів, автоматичних гранатометів, буває працює артилерія.

Комендант ОБПК «Котовськ-1», підполковник
ВІКТОР БАЛАН

– Де зосереджуються основні зусилля очолюваного вами підрозділу?

– Ви це зараз і самі побачите, це КПВВ «Зайцеве». Завантаження надзвичайно велике, по пропускним операціям за день проходить до чотирьох тисяч людей та близько двох тисяч транспортних засобів. І це з 06:00 до 20:00. Нині в якості експерименту нами організована служба двох змін. Перша група працює з ранку до обіду, друга – з обіду до вечора. Навантаження на персонал дуже значне. Щодня тут працюють по 13 контролерів. Залежно від обстановки, це кінець робочого тижня чи початок – понеділок. Поясню, в п'ятницю особливо на виїзд іде великий наплив, оскільки в місті Артемівськ працюють люди, які постійно мешкають на території, не підконтрольній українській владі, зокрема в Горлівці. У понеділок вони їдуть на роботу, а в п'ятницю повертаються до своїх домівок. У такі моменти доводиться приймати рішення щодо відкриття додаткових смуг, збільшення кількості контролерів тощо.

– З якою метою, окрім роботи, люди перетинають КПВВ?

– З невідконтрольної нам території часто люди направляються в Артемівськ, аби купити предмети першої необхідності та продукти хар-

Щодня працюємо в нервовій, часто небезпечній для життя обстановці, але, що головне, зберігаємо принциповість у дотриманні законності своїх дій. Рано чи пізно це виправить ситуацію на краще.

чування. Ціни там, як показує ситуація, завищені в 2-3, подекуди і більше разів. Є люди в основному похилого віку, які намагаються зняти з карток свої пенсії, їдуть, стоять днями і ночами в чергах, щоб купити щось поїсти...

– Напевно вони першими відчують полегшення в цьому плані з появою тут логістичного центру...

– Логістичний центр покликаний вирішити цю непрсту ситуацію. В основному це буде місце, де люди без зайвого клопоту, без черг на проходження прикордонного та фіскального контролю, зможуть вирішити нагальні питання щодо придбання господарчих товарів та продуктів харчування... Зараз відпрацьовується механізм пропуску через КрП «Майорськ» до логістичного центру без перетину КПВВ «Зайцево» і назад.

На Майорську ризик один, у будь-який момент може бути обстріл. Робота снайперів навіть вдень вже нікого не дивує. Що говорити, та й артилерійські обстріли серед білого дня, коли здійснюється пропуск цивільного населення, також були вже

не раз зафіксовані. У таких випадках припинявся пропуск і на КПВВ. За великим рахунком, людям, які потрапляють під обстріл, сховатися ніде, і їм доводиться сподіватися лише на божу ласку.

– У разі, якщо логістичний центр не вирішить проблему черг, що робитимуть прикордонники, аби зняти це навантаження?

– Планується і вже розпочато роботи, що дозволять нам організувати рух у три смуги в обох напрямках. Це точно покращить пропускний режим, зробить його більш комфортним для людей, та, власне, і працівників контрольних служб, які отримують можливість застосовувати реверсне направлення.

– Чи має місце той факт, що прикордонники, які несуть службу на блокпосту «Майорськ», здійснюють пропуск деяких громадян за їхньою пропискою у паспорті?

– Так, це зумовлено тим, що лінія умовно поділила цей населений пункт на дві частини, підконтрольну українській владі і невідконтрольну. Місцеві мешканці пропускаються лише за наявності «майорської» прописки за визначеними вулицями. Прикордонники ці адреси вже знають напам'ять.

– Як ставиться до прикордонників місцеве населення, адже у повітрі відчувається напруження – небагатьом подобається те, що вони взагалі тут знаходяться?

– Я б сказав, що 50 на 50. Судіть самі, за шість місяців поточного року лише на визначеному транспортному коридорі КПВВ «Зайцеве» ми оформили 300 тис. осіб, 100 тис. транспортних засобів, з них 120 – з гуманітарними вантажами. Відмовили у пропуску 70 особам, затримали за скоєні правопорушення 53 злочинців, припинили незаконне переміщення 35 тис. т продуктів харчування, 9000 л спиртних напоїв, грошових коштів більше, ніж 700 тис. грн. Вилучили товари і вантажів на 48 млн грн. Комусь ці цифри напевне не подобаються! Щодня працюємо в нервовій, часто небезпечній для життя обстановці, але, що головне, зберігаємо принциповість у дотриманні законності своїх дій. Рано чи пізно це виправить ситуацію на краще. Самі ж прикордонники несуть службу «доби через добу!» Це надскладне завдання. Основна частина людей розуміє обстановку і, не вважаючи на труднощі, робить свою справу добре. **К**

Микола ЗОРИК,
ФОТО АВТОРА

МИХАЙЛО НЕЧИПОРУК,
радник Голови Донецької
обласної військово-цивільної
адміністрації з питань взаємодії
з правоохоронними та збройними
формуваннями:

«На виконання рішення РНБО України керівництву Донецької обласної військово-цивільної адміністрації було доручено створити декілька логістичних центрів у районі наявних КПВВ. Це завдання, на мою думку, успішно виконується, проведено значний обсяг монтажних та підготовчих робіт у районі КПВВ «Зайцеве». Жителі з тимчасово окупованих територій зможуть тут придбати продукти харчування, товари першої необхідності безпосередньо від українського виробника. Також тут будуть розміщуватися пункти обміну валют, нотаріальні контори, термінали державного ощадбанку, аптеки.»

ФАКТ

28 серпня у районі КПВВ «Зайцеве» відкрився перший логістичний центр для жителів тимчасово окупованих територій Донбасу. Про це заявив голова Донецької обласної військово-цивільної адміністрації Павло Жебрівський.

«Влада простягає руку українцям, які залишилися на окупованій території і говорить про те, що Україна любить їх і чекає», – сказав він.

Як повідомлялося, рішення про будівництво логістичних центрів на лінії зіткнення в зоні АТО було прийнято українською владою у зв'язку з важкою гуманітарною ситуацією на тимчасово окупованій території Донбасу, супроводжуваною, зокрема, високими цінами на продукти харчування та відсутністю лікарських препаратів.

Передбачається, що на території логістичних центрів відбуватиметься торгівля з автомобілів і торгових рядів. Крім того, тут працюватимуть аптеки, які торгують лікарськими препаратами, і банкомати «Ощадбанку». При цьому спецпропуск для в'їзду – виїзду із зони АТО, щоб потрапити на територію логістичного центру, не потрібен, оскільки він знаходиться на так званій нульовій лінії розмежування.

Крім центру, в районі КПВВ «Зайцеве», планується також створення подібного об'єкта в районі населеного пункту Новотроїцьке на мариупольському напрямку.

СЬОГОДНІ, ПЕРЕФРАЗУВАВШИ ВІДОМИЙ ВИСЛІВ ІЛЬФА І ПЕТРОВА, МОЖНА СКАЗАТИ, ЩО ДЛЯ ПЕВНОГО КЛАСУ ГРОМАДЯН МАЛИЙ ЛІТАЛЬНИЙ АПАРАТ – ВЖЕ НЕ РОЗКІШ, А ЗАСІБ ПЕРЕСУВАННЯ. ДЛЯ ІНШИХ – ЦЕ ХОБІ ЧИ НЕПОГАННИЙ БІЗНЕС НА ПАСАЖИРАХ, ЯКІ ПРАГНУТЬ СПОГЛЯДАТИ СВІТ З ПІДНЕБЕСЬЯ. ПРОТЕ В НАШОМУ МАТЕРІАЛІ МОВА ПІДЕ ПРО КАТЕГОРІЮ АВІАЛЮБИТЕЛІВ, ЯКІ ЗАРОБЛЯЮТЬ НА СВОЇХ АПАРАТАХ НЕЗАКОННО.

ЯК НЕ СТАРАЄТЬСЯ ВЛАДА КРАЇНИ ЗАКРУТИТИ ГАЙКИ КОНТРАБАНДИСТАМ, ВСЕ ОДНО ЦЕЙ БІЗНЕС НЕ ВТРАЧАЄ АКТУАЛЬНОСТІ. ОСТАННІМ ЧАСОМ НА ЗАХІДНОМУ КОРДОНІ ЛОКАЛІЗАЦІЯ УСІХ МОЖЛИВИХ МІСЦЕВИХ ШЛЯХІВ НЕЗАКОННОГО ПЕРЕВЕЗЕННЯ ТОВАРУ СПРИЧИНИЛА СПРАВЖНІЙ БУМ НІЧНИХ РЕЙСІВ ДОСТАВКИ КОНТРАБАНДИ ПОВІТРЯМ. СТАРТУЮЧИ З УКРАЇНИ З ВАНТАЖЕМ, НА ТЕРИТОРІЇ СУМІЖНОЇ ДЕРЖАВИ ДІЛКИ ЗАЗВИЧАЙ СКИДАЮТЬ ЙОГО БЕЗ ПОСАДКИ І ПРЯМУЮТЬ ДОДОМУ.

САМА

НЕВИДИМІСТЬ

ВИПУСТИЛИ «ДЖИНА»

Згадуючи історію резонансних викриттів порушення закону, пов'язаних з малою авіацією, варто згадати злочин, що і дотепер на слуху, коли офіцери-вертолітники одного з авіагарнізонів, що базується на Львівщині, перевозили нелегальних мігрантів з України до Польщі. Бойові машини використовувалися як комерційні таксі з благословення командира полку. Він же мав частку з партії «живого вантажу» – кожен іноземець платив по 2,5 тис. доларів. Здійснювали польоти вночі на малій висоті без сигнальних вогнів і в режимі радіомовчання.

«Почин» цих зухвальців підхопили інші. Зараз, імовірно, є попит на такі «послуги», адже нелегали і досі штурмують кордон нашої країни. Однак здебільшого пілотовану техніку використовують дещо в іншому ракурсі. Найбільшої популярності зараз набрало незаконне перевезення тютюнових виробів за допомогою малих літальних апаратів. За прикладами далеко ходити не треба – зовсім недавно вночі співробітники ДПСУ спільно зі словацькими колегами виявили та затримали на Закарпатті в районі села Домбоки двомісний мотодельтаплан, який, вірогідно, використовували контрабандисти для переміщення сигарет. Щоправда, вже після того, як він злітав на територію Словаччини і повернувся в Україну. Були поінформовані всі компетентні органи та розпочато пошук порушників по обидва боки рубежу. Прикордонники у тепловізори бачили, як літальний апарат пішов на зниження, і кинулися до місця його приземлення. Неповдало правоохоронці затримали особу в екіпіровці пілота, яка не вперше потрапляє в поле їхнього зору за протиправну діяльність на кордоні. Примітно, що з панелі мотодельтаплана були видерті засоби навігації. Їх знайшли за двісті метрів від місця посадки.

До речі, напередодні згаданої події на ділянці Ужгородського району Закарпатської області було зафіксовано переліт через кордон декількох літальних апаратів. У результаті пошуку, за 45 км від держрубежу, на території Словаччини, наші колеги виявили літак Smelak без розпізнавальних знаків з намальованим на його хвості прапором України, без пілота, з пошкодженими шасі та елементами фюзеляжу.

А ось і свіжий приклад для, так би мовити, повноти картини, коли упіймали на гарячому трьох зловмисників, які за допомогою мотодельтаплана пізньої ночі намірилися доправити до Польщі 8 тисяч пачок сигарет. Затримання мало місце на Львівщині за 90 кілометрів від кордону, в момент приготування до злету. Поруч стояли два автомобілі, якими чоловіки доставили сигарети та літальний апарат. Цю трійцю охоронці рубежу розшукували тривалий час, оскільки мали достовірні дані про їхню «діяльність» з використанням мотодельтаплана. До речі, пілот підтвердив факти попередніх польотів для доставки курива.

ПАРАПЛАН, МОТОПАРАПЛАН, ДЕЛЬТАПЛАН НЕ ПІДЛЯГАЮТЬ РЕЄСТРАЦІЇ У ДЕРЖАВНОМУ РЕЄСТРІ ЦИВІЛЬНИХ ПОВІТРЯНИХ СУДЕН. НАТОМІСТЬ ПАРАПІТ, ДЕЛЬТАПІТ (МОТОДЕЛЬТАПЛАН), ПЛАНЕР, МОТОПЛАНЕР, АВТОЖИР, ЛЕГКІ ВЕРТОПІТ ТА ПІТАК – МАЮТЬ РЕЄСТРУВАТИСЯ.

Особливо підприємливі ділки для переправлення контрабанди використовують маленькі літаки-«кукурузники» (багатоцільові радянські Ан-2) або вже вищезгадані чеські «Джмелі» (Smelak або «хімік»). У гористій місцевості малому повітряному судну нескладно «загубитися». Народні умільці переробляють літальні апарати, призначені, скажімо, для сільськогосподарських цілей, встановивши на них потужний мотор та спеціальний контейнер для перевезення товару.

НЕСПОВІДИМІ ШЛЯХИ

Чому саме сигаретами цікаво займатися «повітроплавцям»? Мабуть, тому, що цей товар має невелику вагу, зручний для перевезення та скидання з повітря. Сигарети у світі – найбільший предмет контрабанди. За даними Інтерполу, організована злочинність

отримує на них навіть набагато більше зиску, ніж від контрабанди наркотиків. Кілька років тому Всесвітня митна організація опублікувала статистичні дані, згідно з якими кожна десята викурена сигарета на планеті є або контрабандною, або контрафактною. Цікаво, що основним споживачем контрафакту є Європа, на яку припадає дві третини всього нелегального обігу сигарет. Згідно з даними світової практики, на підкуп чиновників виділяється 30% бюджету від контрабанди, і наша країна в цьому плані – не виняток. Це величезні гроші, але ділки чорного ринку можуть собі дозволити такі витрати, оскільки їхній прибуток становить 400%. В Україні одна пачка коштує менше 1 євро, в Європі – від 5 до 8 євро.

Через кордон нашої держави до Європи потрапляють мільйони контрабандних пачок. Везуть тютюнові вироби не лише вітчизняних фабрик. У західних областях регулярно затримують партії білоруського курива, які прямують до Польщі. Для контрабандистів зручніший дворазовий перетин кордону, оскільки домовитися з українцями дешевше і безпечніше, ніж перекидати білоруський товар безпосередньо в Польщу.

ЧИ ЕФЕКТИВНИЙ СПРОТИВ?

Правоохоронці разом з оновленою владою Закарпатської області ревно намагаються зачинити вікна для контрабанди на зеленому кордоні. «За сигаретами у нас стоїть угорський та словацький кордони, та ще є проблеми з нелегальними мігрантами. Маленький літак чи дельтаплан по одному через зелений кордон перевозить» – зазначає керівник області Геннадій Москаль. На його думку, посилене переслідування не дає результатів тому, що контрабандисти не бояться покарання. В Україні за незаконне переміщення через кордон товарів, у тому числі підакцизних, передбачена лише адміністративна відповідальність.

Цього року українські прикордонники спільно з іншими правоохоронними органами та колегами з країн ЄС загалом зафіксували 60 фактів порушення повітряного простору малими літальними апаратами. У 14 випадках інформацію про правопорушення внесено до ЄРДР, за 11 фактами відкрито кримінальні провадження. Зважаючи на суттєве збільшення кількості спроб використання контрабандистами малих літальних апаратів (МЛА), було створено кілька мобільних груп, основним завданням яких було виявити їх та затримати. Також зараз тривають спільні з правоохоронцями та прикордонниками країн ЄС операції з протидії незаконній міграції та контрабандній діяльності, ініційовані Держприкордонслужбою: «Кордон-2015» та під егідою FRONTEX – «Ключові точки». Усі ці заходи досить результативні. Лише в межах Закарпатської області викрито кілька злочинних груп, які займалися організацією, виготовленням та збутом контрабандних та контрафактних тютюнових виробів, у тому числі з використанням малої авіації.

Начальник авіаційного управління – начальник авіації Департаменту охорони державного кордону генерал-майор Микола Тепан розповів, що протиправна діяльність здебільшого здійснюється на пілотованих літальних апаратах. Контрабандисти можуть використовувати й безпілотники, та ними багато не навозиш, хіба щось невелике, приміром, наркотики чи таблетки. Переважно товар переміщують на парашютах, мотодельтапланах, паральотах, дельтапланах, автожирах тощо.

«У рамках спільної операції, що сьогодні проводиться на заході України, – зазначає Микола Тепан, – активно працюють прикордонні наряди, часто їм у пригоді стають тепловізори. Налагоджено співробітництво і з правоохоронцями суміжних країн. Ось нещодавній приклад – вночі в Мостиському загоні затримано малий літальний апарат. Наші прикордонники, щойно почувши гул, одразу обмінялися інформацією з підрозділами повітряних сил ЗСУ та співробітниками МВС. За годину від прикордонників Польщі надійшла інформація, що апарат повертається у бік України. Групи реагування затримали українців на «Рено» та «БМВ Х5» з причепом, куди вже встигли помістити мотопарашан. Про затримання було повідомлено компетентні органи, ведуться фільтраційно-перевірочні заходи, в тому числі щодо товару, який, можливо, переміщували порушники».

Правоохоронці виявляють незареєстровані малі літальні апарати не лише на зеленому кордоні, а й у приватних господарствах прикордонних районів, і на фермах, і навіть просто неба. Приміром, у селі Бере-

Дешево і сердито – саме так можна сказати про використання правопорушниками сільськогосподарського літака чеського виробництва – Z-37 Stelak («Джміль»), який ще називають «хіміком». Роботи з його проектування були розпочаті в Чехословаччині в 1961 році. Позаду бака з хімікатами на ньому є сидіння для розміщення оператора вантажу або механіка. Крім того, в зимовий час після установки змінного лижного шасі літак може використовуватися для перевезення вантажів.

зово Хустського району на Закарпатті правоохоронці виявили одномісний літак Stelak Z-37, що стояв собі у долині серед гір.

ПРОДАЄТЬСЯ ЛІТАК

Мала авіація – задоволення не з дешевих. Кожен політ, приміром, на мотодельтаплані обійдеться не менше тисячі гривень. Попри кризу і війну, українці все ж купують дельтаплани, малі літаки, вертольоти тощо.

Звісно, новенький і сучасний літальний апарат коштує дорого, та й майбутньому власникові доведеться чекати певний час його створення чи то на вітчизняних підприємствах, чи за кордоном. Зате у тих, хто мріє підкорити небо на бюджетному варіанті, є можливість обирати з більш дешевого сегмента – «беушного». В Інтернеті продається безліч легкомоторних літаків та іншої літальної техніки, яка коштує як автомобілі. До речі, придбати не тільки її, а й запчастини до неї, можна навіть на відомій Інтернет-барахолці OLX. Скажімо, саморобний двомісний вертоліт під переробку згідно з оголошеннями коштує 50 000 грн, дельталіт – від 53 тис. грн, мотодельтаплан – від 10 до 30 тис. євро, літаки Ан-2 – від 345 тис. грн, Як-52, 1982 р. в. – 423 200 грн, Sky Ranger – 580 тис. грн, Bristell NG-5 RG – 75 тис. євро.

БЕЗ РЕЄСТРАЦІЇ...

У реєстрі цивільних повітряних суден станом на вересень 2015 року значиться більше тисячі літальних апаратів малої авіації.

Цікаво, скільки зараз літальних апаратів переміщується повітряним простором України без дозволу та реєстрації? Хто знає, скільки таких апаратів перетинають кордон з нелегальним вантажем на борту? А скільки в нашій країні літає зареєстрованих за кордоном в офшорних реєстрах малих повітряних суден?

В Україні немає умов, що дозволяють б зробити реєстрацію малої авіації вигідною. Власники часто експлуатують апарати із зарубіжною «пропискою» через високу вартість митного оформлення та його обслуговування. А ось дельтаплани в Україні взагалі неможливо зареєструвати: такої процедури просто не існує. Крім цього, чимало авіації загального призначення ще й незаконно ввезена по запчастинах і зібрана на наших теренах. Ось нещодавній приклад – прикордонники у пункті пропуску

«Херсон-Авіа» виявили в багажнику УАЗа без товаросупровідних документів запчастини до літака Ан-26. Тож однозначно та кількість техніки, що сьогодні зареєстрована, і та, що може літати, суттєво відрізняється.

Існує й проблема пілотів – у нашій країні не так просто отримати літпридатність. Більшість авіаторів воліють не зв'язуватися з бюрократами і літають нелегально.

...І ПОВІДОМЛЕННЯ

Так звана авіація загального призначення, як правило, використовує повітряний простір на висоті до 1500 метрів від землі. Зазвичай охочі піднятися в небо на малих повітряних апаратах повинні зареєструватися, отримати пілотське свідоцтво та повідомити органи обслуговування повітряного руху, ППО звідки вони виконують політ і куди. Для польотів у повітряному просторі України існує повідомлювана система його використання з польотно-інформаційним та аварійним обслуговуванням. Це означає, що в цьому просторі не здійснюється диспетчерське обслуговування, тобто пілотів повідомляють про направлення «бортів» у повітрі, а вони самі зв'язуються між собою, уточнюючи, на яких висотах йдуть. А якщо часом, не дай Боже, щось трапилось, аварійне обслуговування повинно забезпечити пошук рятувальною службою.

Проте щодо вищезазначеного є виняток – зона з особливими правилами використання повітряного простору. Вона якраз розташована в прикордонній смузі – 25 кілометрів углиб нашої території. Кожен злет і кожен приліт у цю зону пілоти повинні обов'язково узгоджувати з органом охорони державного кордону, інформувати відповідні підрозділи ДПСУ, у зоні відповідальності яких проводиться така діяльність, брати дозвіл у Державіаслужби, у порядку, визначеному законодавством. Та часто служби залишаються непоінформованими про несанкціоновані польоти. Порушники вилітають і влітають в Україну без відповідних дозволів, погоджених маршрутів і місць посадки, повітряних трас та інших нюансів.

Великі гроші засліплюють людей, змушуючи їх нехтувати елементарними правилами техніки безпеки польотів, ризикуючи власним життям і безпекою тих, хто на землі. Яскравий приклад – нещодавня трагедія, що сталася у селі Промінь на Волині – розбився літак Ан-2 з контрабандними сигаретами білоруського виробництва. Пілот, здійснюючи несанкціонований політ, знизився до небезпечної висоти та зачепив дах одноповерхового будинку. Загинули двоє людей, які були у літаку.

**МАЛА
АВІАЦІЯ –
ЗАДОВОЛЕННЯ
НЕ З ДЕШЕВИХ.
КОЖЕН ПОЛІТ, ПРИМІ-
РОМ, НА МОТОДЕЛЬТА-
ПЛАНИ ОБІЙДЕТЬСЯ НЕ
МЕНШЕ ТИСЯЧІ ГРИВЕНЬ.
ПОПРИ КРИЗУ І ВІЙНУ,
УКРАЇНЦІ ВСЕ Ж КУПУ-
ЮТЬ ДЕЛЬТАПЛАНИ,
МАЛІ ЛІТАКИ,
ВЕРТОЛЬОТИ ТОЩО.**

ЗА ОБРІЕМ

Польоти на гранично малій висоті застосовуються контрабандистами, щоб уникнути виявлення радарми. Як правило, ці завдання виконують люди з високим рівнем льотної підготовки. Апаратура ППО влаштована так, що нижче 100 метрів зазримити літальний апарат дуже складно через неоднорідний рельєф, а в основному це навіть нереально.

Необхідність виявлення літальних апаратів на малих і надмалих висотах є актуальною для протиповітряної оборони більшості країн світу. Практично всі сучасні МЛА, крім надзвукових, можуть здійснювати польоти на висотах від 10-20 до 150 м. При цьому багато типів пілотованих літаків оснащені апаратурою, що дозволяє огинати рельєф місцевості як в ручному, так і в автоматичному режимах.

За свідченням експертів, актуальним для виявлення порушників на малих висотах є використання акустичних радарів. Ці прилади можуть на великій відстані вловлювати і розпізнавати характерні шуми від двигунів літаючих апаратів, лопатей вертольотів, і водночас не реагувати на інші випадкові звуки. Ефективні й радіотехнічні засоби, що забезпечують виявлення літальних апаратів за випромінюванням їхніх бортових радіоелектронних приладів.

ЕФЕКТИВНА ПОВЕРХНЯ

«Кожен літальний апарат має так звану ефективну поверхню, що відбивається в радіолокаційних і тепловізійних приладах, – розповів Микола Тепан. – Останні навіть дозволяють визначити силует судна. Все залежить від швидкості, з якою летить апарат, відстані до нього і від поверхні, що відбивається. З малої відстані чітко видно силует літака, вертольота, мотодельтаплана тощо, а з великої – це просто точка.

Аби у горах визначити, де сів МЛА, потрібно мати добре розвинену радіолокаційну систему, радіолокаційне поле, з урахуванням особливостей місцевості. Та, на жаль, технічна сторона цього питання залежить від коштів, яких у держави зараз бракує. У Карпатах складний рельєф, і потрібно так розташувати станції, щоб 25-кілометрова зона з особливим режимом використання повітряного простору лінії державного кордону була покрита цією системою. Тоді можна бачити всі літальні апарати, які піднімаються в повітря. До того ж, потрібно мати розвинену мережу інспекторів, які володіють станом справ на місцях.

У будь-якому разі кожен літальний апарат, який можна використовувати для протиправної діяльності, обов'язково оснащений двигуном, тому що йому потрібно долетіти до місця призначення і повернутися назад. Тож він має демаскуючі ознаки. На безшумному дельтаплані можна злітати, але складно розрахувати потоки повітря, щоб мати змогу дістатися вихідної точки. Тим паче, вночі це зробити дуже складно. Тобто контрабандистам обов'язково потрібно літати з якимось двигуном. А двигун не тільки гучний, а й має тепловізійне відображення, радіолокаційну віддзеркалюючу поверхню.

Прикордонне відомство зараз організовує спостереження за повітряним простором. Однак законодавством визначено, що за повітряний простір відповідають Повітряні сили. Всі наші наряди проінструковані, будь-який гул літального апарата обов'язково фіксується, визначається його напрямком. І одразу інформація передається найближчому радіолокаційному посту Повітряних сил.

ПОЛЬОТИ НА ГРАНИЧНО МАЛІЙ ВИСОТІ ЗАСТОСОВУЮТЬСЯ КОНТРАБАНДИСТАМИ, ЩОБ УНИКНУТИ ВИЯВЛЕННЯ РАДАРАМИ. ЯК ПРАВИЛО, ЦІ ЗАВДАННЯ ВИКОНУЮТЬ ЛЮДИ З ВИСОКИМ РІВНЕМ ПЬОТНОЇ ПІДГОТОВКИ.

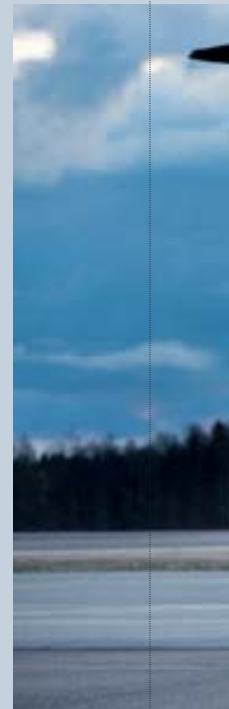
Ми обстежували місцевість і знайшли в горах, на висоті 1000 – 1500 метрів 23 майданчики, придатні для посадки малих літальних апаратів з високою інтенсивністю використання. Вони явно не простоюють. Там вже працюють прикордонні групи, оперативники. І є результат...».

ПОЛЬОТИ НАД АЛЬБІОНОМ

Проблема боротьби зі злочинною діяльністю контрабандистів, які все частіше використовують малу авіацію, актуальна не лише для України та її ближнього зарубіжжя. До слова, представники прикордонних служб благополучної Великобританії висловили торік занепокоєння з цього приводу. За їхніми свідченнями, на таких «спеціальних рейсах» завозиться в країну вогнепальна зброя, наркотики, а також нелегали. Легкі літаки зазвичай приземляються на фермерських полях або невеликих злітно-посадочних смугах далеко від головних аеропортів, де сконцентровані основні підрозділи митних служб.

Складність контролю над цим напрямком полягає, передусім, у кількості потенційних місць для приземлення. За деякими даними, їх налічується більше 3000. Крім того, у Великобританії зареєстровано 20 тис. легкомоторних літаків і 47 тис. пілотів з офіційною ліцензією. Зважаючи на обставини, Національне агентство боротьби зі злочинністю проводить кампанію з протидії таким способам контрабанди. Представник агентства відзначив її особливу важливість, оскільки прогалиною у безпеці кордону можуть скористатися і терористи.

Натомість радикальних заходів вирішила вжити нещодавно влада далекого Перу. Вона дозволила збивати малі повітряні судна, якщо є підозра, що вони перевозять наркотики. Як стверджує перуанське агентство боротьби з наркотиками, наркоторговці транспортують кокаїн до інших країн саме на своїх приватних літаках.

Ан-2 (з кодифікації НАТО: Colt – «Лоша», розм. – «Аннушка», «Кукурузник») – легкий багатоцільовий літак. Являє собою поришевий однодвигуновий біплан. Використовується як сільськогосподарський, спортивний, транспортний, пасажирський літак і перебуває на озброєнні ВПС багатьох країн. Чимало таких літаків функціонують більше 40 років. Ан-2 вироблявся в СРСР, Польщі і продовжує випускатися в КНР. Всього було побудовано більше 18 тис. екземплярів. Експортувався до 26 країн світу. До появи літака Ан-3 був найбільшим у світі одномоторним біпланом. Занесений до Книги рекордів Гіннеса як єдиний у світі літак, який випускається вже більше 60 років.

У ПОШУКАХ ВИХОДУ

Головне, що змушує людей ризикувати, переправляючи контрабанду, це – заробіток. Один політ на малому літальному апараті приносить близько трьох тисяч євро прибутку. А за такі гроші ділки готові проривати навіть намертво закритий кордон.

Побуває думка, що за кожним літаком в українському повітряному просторі ведеться прискіпливий контроль. Однак це не так, бо у Державіаслужбі контролерів небагато. І за нелегальні польоти передбачено лише штраф. Прикордонникам же, які фіксують чимало випадків незаконних перельотів через кордон, на жаль, складно виймати порушників за руку. Не секрет, що обсяги контрабанди набагато більші, бо часто вона вивозиться з важкодоступних місць. Приміром, для згортання чи розгортання мотодельтаплану потрібно лише близько 15 хвилин. Літальні апарати контрабандистів можуть злітати і приземлятися за сотню кілометрів від кордону. Щоб протидіяти цьому, потрібна високотехнічна підтримка і сили швидкого реагування. Про розстановку сил зараз годі й говорити, бо, скажімо, покрити усі простори Карпат прикордонниками неможливо. Контрабандисти дуже мобільні, після доставки товар миттєво розвозиться частинами у різних напрямках. Навіть якщо

правоохоронці і «настигають» літальні апарати після посадки, то без наявного товару довести причетність їхніх власників до контрабанди складно. Так само, як і порушення повітряного простору України, що можна трактувати як обумовлені несправністю літака, втратою орієнтування або іншими подібними причинами, котрі не є злочином.

У реаліях, в яких опинилася Україна, небезпечним видається ймовірне перепрофілювання «спеціалістів-авіаторів». Технічні можливості малих літальних апаратів дозволяють вивезти і ввезти що завгодно, скажімо, зброю, боеприпаси, вибухові пристрої. На жаль, навести лад у малій авіації та налагодити систему низьковисотного спостереження у держави, охопленої війною, поки-що не доходять руки. Вірогідно, боротися з авіаторами-контрабандистами можна і простішими, наземними способами, адже малі літальні апарати – не голка в копиці сіна, якими б компактними вони не були? Та в будь-якому випадку, яких би висновків не доходити для вирішення наявних проблем, вони не можуть бути істиною в першій інстанції, потрібен комплексний державницький підхід і, головне, бажання не пов'язаних з корупцією чиновників торувати шлях країни до гідного майбутнього. **К**

Підготувала Тетяна ФІЛІПЕНКО

Параплан – безмоторний надлегкий пілотований літальний апарат, планер з м'яким двооболонковим крилом, яке через повітрязабірники наповнюється потоком повітря.

Мотопараплан – параплан, оснащений двигуном, що забезпечує його запуск і підтримку в повітрі.

Параліт (аерошут) – мотопараплан, у якому пілот і двигун розташовуються у спеціальному візку.

Дельтаплан – літальний апарат, виконаний за схемою безхвістка (літаюче крило) зі стрілоподібним крилом. Характерна особливість – старт з ніг і посадка на ноги (при буксируванні лебідкою або мотодельтапланом старт найчастіше відбувається зі стартового візка).

Дельталіт (мотодельтаплан) – дельтаплан із силовою установкою, що забезпечує його запуск та підтримання у повітрі. Злітна вага не перевищує 495 кг (у гідроваріанті – до 500 кг). Дельталіт може мати колісне, поплавкове та лижне шасі.

Планер – безмоторний літальний апарат, що підтримується у польоті завдяки аеродинамічній підйомній силі, яка створюється на крилі набігаючим потоком повітря.

Мотопланер – планер, обладнаний силовою установкою та призначений для тривалого планерувального польоту, як і звичайний планер.

Автожир – гвинтокрилий літальний апарат, обладнаний силовою установкою, який в польоті спирається на поверхню-носії гвинтаносія, що вільно обертається в режимі автоторації. Інші назви автожирів – гироплан, гирокотер та ротоплан.

СПОРТ ЗА ПЕРЕМОГУ!

Спорт творить дива – він запалює емоції, пробуджує бажання наслідувати і прагнути вищих досягнень, реалізовувати себе, тренувати тіло, розвивати силу волі та вселяє жагу перемоги. У реаліях нашого сьогодення він є дієвим важелем психологічної реабілітації для тих, хто пройшов крізь горнило війни. А ще спорт об'єднав багатьох людей у спільному бажанні допомагати оборонцям рідної землі та одужанню бійців, поранених у зоні бойових дій.

Про досягнення та проблеми у напрямках роботи відомчого спортивного комітету розповідає його керівник Микола Подоляк.

Чи зможе фізично невідготовлений воїн захистити свою Батьківщину? Навряд чи. Тому однією із важливих складових підтримки бойової готовності підрозділів Держприкордонслужби є фізична підготовка. Аби забезпечити фізичну готовність персоналу до виконання службових завдань, залучити його до регулярних занять фізичною культурою і спортом, організувати змістовне дозвілля особового складу, гідно презентувати ДПСУ на державному і міжнародному рівнях, Спортивний комітет у 2015 році організував та провів вісім відомчих чемпіонатів. Зокрема,

зі стрільби з табельної зброї пам'яті генерал-майора Ігоря Момота, а також чемпіонати з рукопашного бою, службового двоборства, волейболу, гирьового спорту, міні-футболу, легкоатлетичного кросу, службового триборства, перший та другий етап змагань серед родин військовослужбовців «Спортивна сім'я». Також на базі Навчального центру та Національної академії фахівці Спортивного комітету провели навчально-методичні та практичні заняття за тематикою: «Підготовка особового складу з рукопашного бою в особливий період охорони державного кордону».

На жаль, тривале перебування військовослужбовців в умовах специфічного бойового стресу накладає негативний відбиток на їхній морально-психологічний стан. Як свідчить світова практика, участь у спортивних змаганнях, активний відпочинок у колі друзів та близьких людей є найважливішим засобом психоемоційної реабілітації військовослужбовців, які пройшли випробування бойовими діями. Саме тому у нинішньому році Спортивний комітет започаткував напрям роботи з психологічної реабілітації військовослужбовців, які повернулися із зони бойових дій. Ми залучаємо їх до спортивних змагань, створюємо умови для активного відпочинку. Так, 54 військовослужбовці, які повернулися із зони АТО, взяли участь у чемпіонатах Державної прикордонної служби України з волейболу в Ужгороді та з міні-футболу в селі Бояни Новоселицького району Чернівецької області на базі спортивно-оздоровчого комплексу «Сонячна долина». За відгуками учасників, змагання відбулися на високому організаційному рівні, в дружній, теплій обстановці. Похвально, що органи місцевої влади та керівництво спортивно-оздоровчих баз пішли назустріч прикордонникам, зробивши для них істотні знижки – до 50% від вартості розміщення, харчування та відвідування зони відпочинку, а спортивні майданчики для проведення змагань були надані безкоштовно.

Однак, завдяки проведеним заходам з'ясувалися і недоліки у фізичній підготовці особового складу, які потребують уваги. Підсумкові дані змагань у стрільбі з табельної зброї та багатоборства засвідчили суттєве зниження результативності персоналу в бігу на короткі та середні дистанції, а деколи навіть її відсутність, а також слабку стрілецьку підготовку, особливо при виконанні вправ з пістолета Макарова.

Це свідчить про послаблення контролю за організацією та проведенням фізичної підготовки й спортивно-масової роботи в органах охорони держкордону. Найімовірніше, причина в тому, що третина офіцерів, які обіймають посади керівників цього сектора, не мають відповідної освіти, тож не завжди можуть якісно організувати належну роботу. Зараз особливо важливо відновити розтрачений потенціал, бо у час збройного протистояння на сході нашої країни, коли воякам доводиться не лише викладатися на сто відсотків, а й почасти витримувати величезні навантаження, діючи за нестандартної обстановки на межі своїх можливостей, фізична підготовленість людей має бути на першому плані.

Звичайно, за таких умов, окрім критики має бути і всебічне сприяння тим, кому випало служити в АТО. Зменшити ризики перебування наших вояків у зоні конфлікту – щирий посыл усіх небайдужих. Спортивний комітет відомства, прагнучи допомогти прикордонникам вистояти у захисті національних інтересів та переймаючись проблемами забезпечення правоохоронців тим, чого їм бракує, разом з громадськими організаціями та підприємствами активно вишукує шляхи допомоги. Завдячуючи їхньому сприянню для нагальних потреб прикордонників було зібрано чималу кількість засобів особистої безпеки. Це такі актуальні на сьогодні кевларові каски (183 шт.), бронезилети (24 шт.), тактичні наколінники та налокітники (25 комплектів), індивідуальні аптечки (100 шт.) та санітарні сумки (5 шт.), каремати (970 шт.), медичні засоби та препарати. А ще – 50 комплектів військової форми та 100 комплектів термобілизни, 30 пар берців, 100 спальних мішків. До того ж у бойових умовах стали у пригоді спеціальні тактичні прилади – ліхтарі (80 шт.), тепловізор, нічний приціл та коліматорні приціли й обвіси до АК-74. Доречним було і постачання будматеріалів та інструмента, а це – 10 тонн цементу, п'ять бензопил, 400 м целофанової плівки, 375 м сітки Рабиця.

Для потреб реабілітації прикордонників – учасників АТО – у травні цього року для відділу прикордонної служби «Мігово» Мостиського загону було передано комплект спортивних тренажерів та важкоат-

НАГОРОДИ СПОРТСМЕНІВ З ПОЧАТКУ РОКУ

На перших Європейських Олімпійських іграх:

- **2 ЗОЛОТІ МЕДАЛІ** – майор Віктор Рубан (стрільба з лука), працівник Аліна Махinya (вільна боротьба);
- **1 СРІБНУ МЕДАЛЬ** – працівник Геворг Манукян (бокс);
- **2 БРОНЗОВІ НАГОРОДИ** – старший сержант Віталій Дудчік (дзюдо), працівник Ярослав Самофалов (бокс);

На чемпіонатах світу:

- **2 СРІБНІ НАГОРОДИ** – старший лейтенант Армен Варданян (греко-римська боротьба), сержант Дмитро Митрофанов (бокс);
- **1 БРОНЗОВУ НАГОРОДУ** – працівник Анфіса Почкалова (фехтування);

На чемпіонатах Європи:

- **2 ЗОЛОТІ МЕДАЛІ** – майор Андрій Чудик, солдат Анатолій Жураківський (універсальний бій);
- **1 СРІБНУ НАГОРОДУ** – солдат Павло Мельник (універсальний бій);
- **1 БРОНЗОВУ НАГОРОДУ** – старший сержант Віталій Дудчік (дзюдо).

летичного обладнання. А підрозділи АДПСУ та НАДПСУ було оснащено комп'ютерною технікою – багатофункціональними пристроями та комп'ютерами.

Загалом у минулому та нинішньому роках було придбано та передано до відомчих підрозділів майно на суму понад 3 млн гривень. Слід сказати, це все стало можливим завдяки ентузіазму і добрій волі благодійників, серед яких найбільший внесок до забезпечення підрозділів зробили голова правління ПАТ «Львівобленерго» Володимир Матвішин, віце-президент асоціації боротьби України Сергій Андреев, заступник голови правління ПАТ «Львівобленерго» Едуард Морозов, керівник ТОВ «Палтех» Андрій Пушак.

Вагомою підмогою для підтримання здоров'я вояків стали кровоспинні джгути (250 шт.), дихальні контури (15 шт.), триходові латексні катетери Фолея (10 шт.), ендотрахеальні трубки (10 шт.), набори інтубації трахеї з ларингоскопом (30 шт.), набори для катетеризації «Цертофікс Моно-220» (10 шт.), передані волонтерами для Центрального госпіталю ДПСУ. Також на рахунок цього медичного закладу завдяки сприянню Спортивного комітету було перераховано 75 тис. гривень від ФСТ «Динамо» України.

Насамкінець хочеться відмітити зусилля відомчого спорткомітету на професійній ниві – успішну реалізацію завдань Державної програми розвитку фізичної культури і спорту на 2013 – 2017 роки.

Відродно і за збірну команду Держприкордонслужби, яка у червні цього року виборола перше місце та стала володарем Кубка Президента України з рукопашного бою серед Збройних Сил та правоохоронних органів нашої держави.

Гідно підтримують авторитет країни на міжнародній спортивній арені представники прикордонного відомства – професійні спортсмени. З початку року вони здобули низку нагород.

Шість військовослужбовців спортивної команди прикордонного відомства у складі збірної команди України готуються до участі у чемпіонаті світу з рукопашного бою, який відбудеться у Німеччині на початку жовтня 2015 року.

До речі, представники Спортивного комітету завоювали 15 ліцензій на участь у майбутніх XXXI літніх Олімпійських іграх у Ріо-де-Жанейро.

І нехай радість успіхів наших спортсменів, переможців змагань, надихає весь прикордонний загал зміцнювати свій фізичний гарт, який возвеличує силу духу. Силу, таку потрібну нам, щоб вистояти і перемогти. **К**

ПАМ'ЯТАЄМО – ПЕРЕМАГАЄМО!

Олександр Филь:

**«НИНІ ЗА СВОБОДУ І НЕЗАЛЕЖНІСТЬ НАШОЇ ДЕРЖАВИ,
ЯК СІМДЕСЯТ РОКІВ ТОМУ, ПЛІЧ-О-ПЛІЧ
З УКРАЇНЦЯМИ Б'ЮТЬСЯ І РОСІЯНИ, І БІЛОРУСИ,
І ГРУЗИНИ, І ВІРМЕНИ І ВСІ ЛЮДИ ДОБРОЇ ВОЛІ...»**

У рамках літературного проекту «Небо на все життя» завершується підготовка книги «Штурмовики», присвячена 70-річчю завершення Другої світової війни. Напередодні презентації книги ми вирішили поспілкуватися з людьми, причетними до її створення.

– Олександр, отже твоя чергова книга «готова зійти зі стапелів» і відправитися у плавання. Розкажи, будь ласка, про що вона і хто окрім тебе над нею працював?

– Книга присвячена українцю Григорію Пантелеймоновичу Березі та росіянину Юхиму Максимовичу Ісаєву, які загинули в далекому 45-му році за місяць до Перемоги в Кенігсберзі. Лейтенант Юхим Ісаєв та старшина Григорій Береза воювали у складі екіпажу штурмовика Іл-2. Під час бойового вильоту в їхній літак влучив зенітний снаряд, і вони впали в озеро в передмісті Кенігсберга.

Під час роботи над книгою мені довелося побувати в Запоріжжі, Харкові, Одесі та Сімферополі, саме там мешкають Герої Радянського Союзу Петро Якимович Рубанов, Василь Антонович Бурмака, Михайло Полікарпович Карпеев, Анатолій Іванович Шмаков, Григорій Прокопович Жученко та повний кавалер ордена Слави Іван Павлович Клименко. Всі вони, льотчики та повітряний стрілець штурмовика Іл-2, погодилися на інтерв'ю. Ідею щодо написання книги, присвяченої штурмовикам, підтримав начальник авіаційного управління – начальник авіації Департаменту охорони державного кордону генерал-майор Микола Тепан та колишній льотчик, вихованець Харківського військового училища льотчиків Олег Крюков. А на заключному етапі до роботи долучився і директор Національного військово-історичного музею України Владислав Таранець. Таким чином спільний проект отримав назву «Небо на все життя».

З ДОСЬЄ ЖУРНАЛУ «КОРДОН»:

Олександр ФІЛЬ

Начальник відділу НДІ Державної прикордонної служби України, полковник, кандидат історичних наук. Автор десяти книг, лауреат премії Міністерства оборони України імені Богдана Хмельницького за краще висвітлення військової тематики та мистецтва (2013), V Міжнародного літературного конкурсу «Кордони Співдружності – мужність, честь і відвага» (2013), премії Державної прикордонної служби України «Смарагдова Ліра» у номінації «Журналістика» (2011) та «Образотворче мистецтво» (2013). Записав понад 250 інтерв'ю з ветеранами Другої світової війни.

ДО РЕЧІ, МАЛО ХТО ЗНАЄ, ЩО СЕРЕД УСЛАВЛЕНИХ ПІЛОТІВ ШТУРМОВИКА ІЛ-2, УДОСТОЄНИХ ЗВАННЯ ГЕРОЯ РАДЯНСЬКОГО СОЮЗУ, БУЛИ Й ПРИКОРДОННИКИ, ЗОКРЕМА ВИХОВАНЦІ ЛЬОТНОГО ВІДДІЛЕННЯ ХАРКІВСЬКОГО ПРИКОРДОННОГО УЧИЛИЩА ЛЕВ ГОВОРУХІН І БОРИС НОВИКОВ. А ОСЬ ВІКТОР ГОЛУБЄВ БУВ ДВІЧІ ВІДЗНАЧЕНИЙ ЦИМ ВИСОКИМ ЗВАННЯМ.

– Твоя книга присвячена українцю Григорію Березі та росіянину Юхиму Ісаєву. Чи патріотично в нинішніх умовах, коли Росія веде проти України неоголошену чи, як її ще називають, «гібридну війну» присвячувати книгу і росіянини також?

– Коли постала загроза нацистського поневолення, на захист країни стали всі: українці, росіяни, вірмени, грузини та представники інших народів та народностей Радянського Союзу. І саме інтернаціоналізм, однак не той лубочно-більшовицький, про який завше волали політруки, пропагандисти та агітатори, а саме фронтовий або, якщо хочете, «окопний», зупинив коричневу чуму. Тому що саме в окопах, на передовій, де щохвилини чигала небезпека, панували справжня дружба і братерство, саме в окопах була лише одна національність – солдат.

Однак Путін, мабуть, забув про це і тепер перед онуками героїв, які перемогли нацизм, починає розказувати байки, щось на кшталт того, що Росія й без України б перемогла нацистську Німеччину, бо ж ба ми країна переможців... Ще рік і він би запропонував провести ексгумацію останків воїнів, які знайшли свій останній притулок у братських могилах на теренах колишнього Союзу, щоб визначити національність загиблих. Проте ми не братимемо приклад з недолугого північного сусіда, для якого комплекс старшого брата став чимось незворотнім і параноїдальним. Ми не станемо ділити воїнів на своїх і чужих. Для нас, українців, вони всі наші. І навіть колишні воро-

ги з миром покаяться на щедро зрошеній кров'ю українській землі. Тому, присвячуючи свою книгу росіянину Юхиму Ісаєву і українцю Григорію Березі, я й миті не вагався, що вчиняю вірно. Адже і нині за свободу і незалежність нашої Держави пліч-о-пліч з українцями б'ються і росіяни, і білоруси, і грузини, і вірмени та представники інших національностей. Присвячуючи книгу росіянину й українцю, які загинули в боротьбі проти нацизму, я таким чином ототожнюю його з, так званим, «руським миром», який приніс на нашу землю смерть, біль, страждання та сирітство, і якому нині дають відсіч патріоти нашої держави...

ГРИГОРІЙ МИХАЙЛОВИЧ ГОЛИШ,

директор наукової бібліотеки імені Михайла Максимовича Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького, доцент, кандидат історичних наук.

– Григорію Михайловичу, ви один з тих, хто наприкінці вісімдесятих років минулого сторіччя повернув з небуття не тільки ім'я, але й останки повітряного стрільця Григорія Берези. Якщо можна, розкажіть, як все це було

– У листопаді 1988 року під час проведення підводно-технічних робіт водойми на території парку імені 40-річчя ВЛКСМ, довкола колишнього бастіону «Фрінландський» у двометровому шарі донного мулу робітники виявили фрагменти штурмовика Іл-2, а саме крило, шасі, кабінку льотчика, заднє колесо, лопать гвинта, два кулемети ШКАС, кулемет УБТ, рацію, а також обгорілу частину планшета з рештками документів. А ось останки екіпажу були віднайдені наступного дня. Разом з ними в мулі пошуковці виявили гвардійський значок і бронезжилет.

Про те, що це останки Берези та Ісаєва дізналися після копіткої і наполегливої роботи пошукової групи, яку очолив заступник директора парку, наш з вами земляк Олександр Григорович Шевчук. Після ексгумації останків, коли сумнівів не залишилось, що вони належать Юхиму Ісаєву і Григорію Березі, Олександр Григорович надіслав листа до Золотоніського військкомату, сповістивши про те, що вони знайшли останки нашого земляка і планують поховати його в Калінінграді. Звичайно ж, ми збунтувалися. Як це так! Останки Григорія Берези мають бути віддані тільки рідній землі!

Випереджуючи хронологію подій, скажу що це нам вдалося. 7 травня 1989 року близько двох тисяч чапаєвців провели в останню путь свого Григорія.

Сьогодні, з вершин прожитих років думаю, що тоді, двадцять шість років тому, коли ми прощалися з Григорієм Березою, можна було утнути і ту ж «Смуглянку». На честь тих льотчиків, які не повернулися з бойових вильотів.

Щодо книги, присвяченої льотчикам та стрільцям Іл-2, то вона є прикладом не формального, а справжнього втілення в життя давнішого гасла: «Ніхто не забутий, ніщо не забуде». На жаль, дні пам'яті або відповідні акції з перепоховання останків загиблих воїнів Другої світової війни останнім часом стають таким собі вертепом політичних сил з незмінним атрибутом – різнокольоровими прапорами на вудках.

Василь Антонович БУРМАКА

Герой Радянського Союзу

Григорій Прокопович ЖУЧЕНКО

Герой Радянського Союзу

Віктор Максимович ГОЛУБЕВ

Герой Радянського Союзу

Анатолій Іванович ШМАКОВ

Герой Радянського Союзу

Іван Павлович КЛИМЕНКО

Повний кавалер ордена Слави

Петро Якимович РУБАНОВ

Герой Радянського Союзу

ВОЛОДИМИР КОСТЯНТИНОВИЧ ПОЛУПАНОВ,

Герой Радянського Союзу, генерал-майор авіації.

– Эта книга посвящена моим боевым побратимам – летчикам-штурмовикам и воздушным стрелкам самолета Ил-2. Мне, прошедшему с боями от Киева до Кенигсберга, не раз приходилось видеть работу наших штурмовиков. Особенно славно поработали летчики штурмовой авиации в Восточной Пруссии. Без их самоотверженной работы нашим наземным войскам пришлось бы ох как нелегко. Тяжело дались нашим летчикам-штурмовикам взятие Кенигсберга, Пилау, Гумбиннена, Фридрихсханда и других городов Восточной Пруссии, которые в буквальном смысле этого слова, оцетинились сотнями стволов зенитной артиллерии, поэтому многие экипажи «иллов» тогда, в далеком 45-м не вернулись на свои аэродромы. Так случилось и с летчиком Ефимом Исаевым и воздушным стрелком Григорием Березой. Они погибли, буквально, за месяц до Победы и более сорока лет считались без вести пропавшими, пока их тела не были случайно обнаружены во время ремонтных работ на территории Калининграда.

Россиянин Ефим Исаев и украинец Григорий Береза погибли за вот эту одну на всех Победу, которая для них навсегда осталась одна на двоих, как и та братская могила, в которой они пролежали вдвоем более сорока лет. Теперь эту Победу пытаются делить их некоторые поганые внуки. Но великий и мудрый народ Украины не допустит этого и обязательно одолеет российского агрессора. Ведь Украина сегодня изменила не только Европу, а весь мир. И теперь весь цивилизованный мир с надеждой смотрит на нашу страну, как на государство, которое препятствует расползанию российского национал-шовинизма, этой чумы XXI века и порожденного им же и болезненной фантазией кремлевских стратегов, так называемого, «русского мира». Но мы обязательно одолеем и российский национал-шовинизм, и этот никчемный, так называемый, «русский мир». Остановим и победим с помощью наших союзников Соединенных Штатов Америки, стран Европейского Союза и всех честных граждан России – настоящих патриотов своей Родины, для которых важны прежде всего общечеловеческие ценности. Поэтому Победа будет обязательно за Украиной! Победа будет за цивилизованным мировым сообществом!

ОЛЕГ ЗИНОВЬЕВИЧ КРЮКОВ,

летчик-инструктор, командир звена 710-го учебного авиаполка, майор запаса, автор проекта «Небо на всю жизнь».

– Наша книга «Штурмовики» выходит в рамках проекта «Небо на всю жизнь». Она призвана, прежде всего, возродить в обществе престиж воинской службы. Наверное, читатели постарше помнят популярный в свое время художественный фильм «Офицеры» и слова, сказанные командиром эскадрона, бывшим царским офицером, ставшим позже командиром Красной армии и начальником погранзащиты: «Есть такая профессия – Родину защищать!». Слова эти стали жизненным кредо для многих ровесников. Однако с начала девяностых годов прошлого века профессия военного претерпела метаморфозы, причем далеко не в лучшую сторону. В результате вышеупомянутых преобразований престиж военной службы был утерян напрочь, а люди, отдавшие лучшие свои годы служению Отчизны, не вписались в формат нынешних реалий.

Сегодня, и это огромнейший позитив, государство и общество постепенно поворачивается лицом к армии, понимая, что профессия военного – как никогда актуальна и важна. Мы же должны помочь государству создать хорошо отлаженную систему военно-патриотического воспитания молодежи, которая за последние годы была просто уничтожена. Когда я говорю – мы, то имею в виду, прежде всего, неравнодушных людей, патриотов Отечества, если хотите, волонтеров, которым важна безопасность государства и его граждан.

Пусть наша книга, посвященная героям «былых времен», легендарным летчикам и стрелкам штурмовика Ил-2, будет нашим скромным вкладом не только в сохранение памяти и боевых традиций предыдущих поколений защитников Отечества, но и настольной книгой молодежи.

ВЛАДИСЛАВ ВОЛОДИМИРОВИЧ ТАРАНЕЦЬ,

директор Національного військово-історичного музею України.

– За радянської доби ми якось звикли до штампів, особливо це стосується зброї. Адже, коли ми говоримо, припустимо, танк Т-34, або «Катюша», або Іл-2, одразу ж додаємо прикметник легендарна чи легендарний. Однак я вважаю, що легендарними були люди, які воювали на цій техніці. Зокрема, це стосується і штурмовика Іл-2.

Мій колега, адже полковник Олександр Філь у минулому очолював Центральний музей Державної прикордонної служби України, ще рік тому запропонував взяти участь у проєкті, який, перш за все, покликаний зберегти спогади льотчиків та повітряних стрільців Іл-2. Національний військово-історичний музей України не тільки погодився взяти участь у підготовці книги, але й надав практичну допомогу проєкту «Небо на все життя». Гадаю, що наша книга – результат плідної співпраці Науково-дослідного інституту Державної прикордонної служби України та Національного військово-історичного музею України. Адже збереження пам'яті про тих, хто сімдесят років тому здобув Перемогу, є для нас святым обов'язком. Врешті-решт, ми повинні розуміти – хто не пам'ятає свого минулого, той не має і майбутнього...

ДОРОГОЮ ЦІННОЮ БІЛЬ – У СЕРЦІ, ПАМ'ЯТЬ – У ГРАНІТІ

*Метеорит живет мгновенье,
Сгорая в дымной синеве.
Его отвесное паденье
Сквозь смерть направлено к земле.*

САМЕ ЦІ СЛОВА ВИКАРБУВАНІ НА ГРАНІТНОМУ КАМЕНІ ПОРУЧ З ІМЕНАМИ ЧОТИРЬОХ ПРИКОРДОННИКІВ, ЯКІ ЗАГИНУЛИ 25 СЕРПНЯ 2014 РОКУ, ЗАХИЩАЮЧИ КОРДОНИ УКРАЇНИ. ЯК ЯСКРАВІ МЕТЕОРИТИ ВОНИ НАДТО ШВИДКО ЗГАСЛИ У ТЕМРЯВІ ВІЙНИ.

Пам'ять про них житиме в серцях побратимів та рідних. Про їхній подвиг нагадуватиме і пам'ятник, відкритий з нагоди роковин на ділянці відділу прикордонної служби «Красна Талівка» Луганського прикордонного загону. Саме тут минулого року воїни-прикордонники зупинили диверсійно-розвідувальну групу, яка перетнула державний кордон України з території РФ. Запеклий бій тривав майже три години. Диверсійна група бойовиків, що зайшла з території суміжної країни, була підтримана мінометним вогнем, а потім двома БТР та двома БМП. Також українські прикордонники були обстріляні некерованими реактивними снарядами з двох бойових вертольотів Мі-24 збройних сил Росії.

Завдяки професійним і самовідданим діям наших військовослужбовців російські найманці отримали гідну відсіч, прорив через державний кордон України не відбувся. Диверсанти під потужним вогневим прикриттям забрали своїх поранених та вбитих і відступили.

Дорогою ціною дісталася ця перемога. Загинули кращі захисники Вітчизни та бойові друзі – підполковник Євген Пікус, старший прапорщик В'ячеслав Фірсов, старший прапорщик Дмитро Арнаут та молодший сержант Олег Сороченко. За рік їхні обличчя викарбувані на пам'ятнику, встановленому у відділі прикордонної служби «Красна Талівка».

Ескізи меморіалу розробила литовська художниця, волонтерка Беата Куркуль, яка неодноразово малювала портрети прикордонників, котрі воюють в АТО, а ідея встановлення пам'ятника належить побратимам героїв, прикордонникам «Красної Талів-

ки», які стояли з ними пліч-о-пліч у тому бою. Творчий задум художниці вдалося втілити в життя завдяки підтримці волонтерів, бойових друзів та родичів загиблих, а також за сприяння Держприкордонслужби.

Як розповіла пані Беата, це була командна робота: «Остаточний варіант опрацювали спільно. Разом зі старшим прапорщиком Романом Дум'яком збирали матеріали для портретів, які доповнили родини загиблих. Виготовити пам'ятник у короткий термін, аби встигнути до річниці, взялися майстри ElitGranit, і впоралися зі складним завданням. Доставку організувала Держприкордонслужба. Ми вдячні прекрасним людям з Житомирського загону, які доставили пам'ятник, зокрема старшому прапорщику Анатолію Тактамишеву і водію Миколі Шемеку. Спасибі всім тим, чийми ресурсами і просто теплою дружньою підтримкою, завдання було виконано. Пам'ятник не поверне загиблих, не зменшить біль втрати і не осушить сліз. Проте він буде нагадувати про тих, хто пішов назавжди. А це важливо».

На урочисте відкриття меморіалу до Красної Талівки приїхали друзі та рідні полеглих воїнів, аби вшанувати їхню пам'ять і покласти квіти у місці загибелі героїв. Під час зібрання начальник Луганського загону зазначив: «Мужність і героїзм загиблих воїнів є для всіх нас прикладом самовідданого служіння Батьківщині, українському народові, патріотизму і вірності військовому обов'язку, стійкості і витримки в ім'я миру в нашій державі, в ім'я збереження її цілісності. Нехай пам'ять про наших прикордонників та усіх громадян України, які загинули, захищаючи її незалежність, завжди буде в наших серцях і спогадах». **К**

«КАМ'ЯНИЙ ГІСТЬ» НАДІЯ ЗАВЖДИ Є

Війна, що ніяк не закінчується, і мир, такий бажаний. Це реальність, у якій зараз живе країна. Війна і мир, життя і смерть – вічні теми, що надихають музикантів, художників, поетів. Своєю творчістю і всім, чим можуть, небайдужі люди мистецтва в нашій країні підтримують українських військових: і на передовій, і в шпиталях, і в тилу. Пісні про війну завжди були натхненням для бійців, тож і зараз вітчизняні музиканти створюють зворушливі й актуальні твори, виступають з концертами для наших захисників і піднімають бойовий дух українського війська.

На пострадянському просторі рок-музика символізувала, перш за все, свободу, рух уперед, силу енергії і нездоланної правди, правди життя і почуттів, втрат і перемог. Тож не дивно, що українські рок-музиканти стали рупором змін у своїй державі. Вони активно підтримують рух відродження, проєвропейські тенденції і надихають своїх прихильників на боротьбу за майбутнє. Про те, звідки приходить натхнення під час війни та підтримку рок-музикою читайте в інтерв'ю з автором пісень і вокалістом гурту «Кам'яний гість» **Юрієм Вересом**.

– Юрію, почнемо зі знайомства. Розкажіть, будь ласка, як створювався гурт «Кам'яний гість», адже цього року колективу виповнилося сімнадцять років?

– Так, це був далекий 1998 рік. Перший склад групи зібрався з кола друзів, більшість з яких були музикантами-початківцями. З'явилося бажання грати, виступати, почали писатися пісні. Репетиції проводили там, де була можливість – то в гаражі, то у квартирі, то в якомусь палаці культури, на допотопній апаратурі. Ми хапалися за будь-яку можливість виступити, навіть їздили на фестивалі власним коштом. Згодом почали з'являтися якісні інструменти, репетиційні бази із сучасним обладнанням, зростає виконавська майстерність. Як наслідок, за ці роки вийшли чотири альбоми «Кам'яного гостя». За час існування гурту в колективі грали більше п'ятнадцяти музикантів. Нинішній склад тримається близько семи років. Лише флейтист у нас змінився. А попередній, до речі, зараз мешкає у Маріуполі.

Юрій Верес, фронтмен групи «Кам'яний гість»

– А звідки назва – «Кам'яний гість»?

– Назва виникла не одразу. За відчуттями процес пошуку схожий на вибір імені для новонародженої дитини. У нашому випадку це результат спільної творчості. Одного разу ми зібралися на кухні, добирали різні словосполучення, звучали і кумедні, і серйозні, і хтось запропонував – Кам'яний гість. Я відчув: це саме те, що потрібно. Мені сподобалася теплота звучання, загадковість, ніби натяк на каміння як асоціацію зі словом госк – «скеля» у перекладі з англійської (зокрема, назва відомого британського гурту «Rolling Stones» означає «каміння, що котиться»). Проте вважаю, що назва не є основним критерієм успішності, як то кажуть, не ім'я робить людину, а людина ім'я.

– Почавши виступати зі своїми піснями, ви орієнтувалися на певну публіку, скажімо, прихильників українського чи європейського року?

– Коли ти пишеш – це такий процес, який навряд чи може бути для когось, крім тебе. Адже це твій внутрішній стан саме у цей момент. Звичайно, у ранніх творах відчувається юнацький запал, щось трохи наївне, але щире і чисте, а разом з тим – пошук і експеримент. Спочатку я писав російською, переважно про сумні реалії буття, але траплялися й вигадані кумедні історії. З 2010 року почали писатися пісні українською. Моя родина – україномовна, я виріс у цьому середовищі, спілкувався рідною мовою, але писав російською. Потім щось у мені перемкнулося, якийсь внутрішній тумблер, і я повністю перейшов на українську.

– Зокрема, композиція «Заходився у війні» також українською. Як виникла її ідея?

– Написання пісні зазвичай відбувається спонтанно, несвідомо. Береш гітару, починаєш

МЕНЕ ЧАСТО ЗАПИТУЮТЬ, КОЛИ НАРЕШТІ З'ЯВИТЬСЯ ПІСНЯ ПРО МИР. РАНІШЕ Я ТІЛЬКИ РОЗВОДИВ РУКАМИ, А ТЕПЕР РАДИЙ, ЩО ТАКА КОМПОЗИЦІЯ ВЖЕ Є.

грати, приходиться натхнення, народжується текст. «Заходився у війні» створена саме так, восени 2013 року, до початку всіх трагічних подій. В уяві були яскраві чіткі картини. Я відчував себе у самому пеклі війни, як це страшно і нестерпно боляче бачити загиблих друзів, до мурашок на шкірі й сліз в очах. Коли представив пісню музикантам гурту, то кожен провів свої паралелі, зокрема з Другою світовою, яка торкнулася всіх, адже наші дідусі й бабусі багато розповідали про неї. У будь-якому випадку для мене тоді лишалося загадкою, чому у мирний і спокійний час виникла композиція з такою трагічною тематикою. Втім, коли на Майдані побили студентів, я подумав, що вона відноситься до цих подій, наче щось розповідає нам про майбутнє. Коли почалося захоплення Криму, гадав, що пісня про це. А сьогодні, коли війна на сході України триває більше року, складається враження, що композиція саме про цей період. Сприйняття постійно змінюється. Мене часто запитують, коли нарешті з'явиться пісня про мир. Раніше я тільки розводив руками, а тепер радий, що така композиція вже є, і можна буде почути її в нашому наступному альбомі.

Фото: Марія Ніколаєва

— Фото: Марія Ніколаєва

Виступ гурту «Кам'яний гість» у Головному військовому клінічному госпіталі

– А чи існують у репертуарі «Кам'яного гостя» інші твори на тему війни?

– Так, «Там, за горами», з однойменного альбому. В основу цієї пісні закладена реальна історія: дідусь загинув, коли моїй мамі було усього три роки. Бабуся була вимушена виховувати чотирьох дітей самостійно. Ця композиція створена у 2010 році, але зараз вона сприймається багатьма як така, що присвячена нинішнім подіям, тобто про війну, яка точиться зараз, через яку тисячі дітей лишаються сиротами, матері чекають синів, а жінки втрачають чоловіків. Будь-яка пісня має цікаву особливість: кожен сприймає її по-своєму, вона живе власним життям, і не потрібно пояснювати, про що йдеться. На «Там, за горами» збираємося знімати кліп, у якому спробуємо відобразити своє бачення нинішньої ситуації, те, до чого прагнемо, а хочемо ми – миру.

– Тобто пісня, яку нав'яли спогади про Вітчизняну війну, буде ілюстрована картинами нинішньої війни.

– Історія повторюється, багато паралелей можна провести. До того ж, емоції, почуття і думки людей, які втрачають близьких, – однакові. Той, хто пережив війну, добре знає, що мир – найголовніше.

– «Кам'яний гість» підтверджує свою громадянську позицію не лише у творчості, але й доброчинною діяльністю?

– Нещодавно гурт виступав у Головному військовому клінічному госпіталі. Ми довго йшли до цього. І для нас велика честь грати для поранених воїнів, які зараз обмежені у багатьох речах. Відбувся теплий зворушливий концерт. Це той випадок, коли публіка зливається з музикантами у думках та емоціях. Було приємно побачити й відчуті високі людські якості, патріотизм і чітку громадянську позицію.

Бійці знають, за що воюють, і це вкрай важливо. Так, їм нелегко, багато з них страждають через важкі поранення, але вони не показують цього й тримаються гідно. Вражає, що більшість

із солдатів прагне повернутися на передову. З деякими воїнами ми познайомилися ще до концерту, через волонтерів – родину Ткачових. Це Інна і Володимир та їхні діти. Вони допомагають військовим психологічно реабілітуватися після війни, долати посттравматичний стрес, всіляко підтримують їх. Спочатку ми приходили у шпиталь просто поспілкуватися з пораненими, дарували платівки, а вже згодом зіграли концерт.

Поза тим, альбом «70/80», який щойно вийшов, був презентований у ході доброчинного заходу. Ми зібрали тоді 16 тисяч гривень лише від вхідних квитків та продажу альбомів і передали кошти на потреби шпиталю. Знаю точно, що фінанси використані за призначенням. І потім, оскільки альбом нами задуманий як некомерційний, було вирішено зробити його повністю доброчинним. Досі ми випускаємо платівки на замовлення, а гроші від продажу передаємо волонтерам. Вважаю, що в нашій країні діє унікальна волонтерська мережа, яка працює над-

З ДОВІДКИ «КОРДОНУ»:

Фото: Руслан Абсурдов

Гурт «Кам'яний гість» утворився навесні 1998 року у Києві. На сьогоднішній день музиканти мають великий концертний досвід та відвідали з виступами майже всі області України.

Музичні твори групи відрізняються тематичним різноманіттям та своєрідністю стилю, у якому між собою переплітаються сучасні аранжування та етнічні мотиви.

Гурт брав участь в організації багатьох концертних заходів, а також став ініціатором фестивалю «Рок-легенди», в рамках якого відбулися концерти пам'яті Віктора Цоя, Джиммі Хендрікса, Фредді Мерк'юрі та Джима Моррісона.

«Кам'яний гість» неодноразово отримував дипломи лауреатів та дипломантів різних українських рок-фестивалів: «Трипільське коло», «Стародавній Меджибіж», «Цвіт папороті» тощо. Протягом свого існування колектив випустив альбоми «70/80», «Там, за горами», «60/70», «Танок з часом» та демо-альбом «По горизонту до небес».

Кожен концерт гурту – це завжди надзвичайна енергетика, позитивна атмосфера, заряд натхнення та справжній драйв.

Фото: Марія Ніколаєва

Група «Кам'яний гість»

звичайно ефективно, масово, відкрито, чесно і з любов'ю. Я пишаюся тим, що живу в Україні та можу спілкуватися з такими людьми. Якби не вони, невідомо, як би все склалося.

– Формат альбому «70/80» досить оригінальний, це переклад відомих англійських пісень знамих рок-виконавців? Як виникла ця ідея?

– Це продовження нашого проекту «Класика року в українському стилі». Спочатку була платівка «60/70», яка повністю розійшлася. Зараз її можна знайти лише в колекціях меломанів. А почалося все у 2011 році з пісні «People are strange» американського гурту «The Doors», відомого у 60-х роках. Стало цікаво, про що ж співається в такій чудовій композиції. Ми досить швидко її переклали й почали виконувати на своїх концертах, а слухачам це сподобалося.

Далі пішли переклади пісень легендарних «The Beatles», змістом яких були приємно вражені. Зокрема, Джордж Гаріссон писав цілком філософські тексти. Його пісня «While My Guitar Gently Weeps», що в нашій версії звучить як «Під плач гітари моєї», відкрила багато дверей і стала, так би мовити, зерном, з якого виростили альбоми «60/70» та «70/80». Це натхненна творча робота, але й тут є свої нюанси.

Західна культура відрізняється від української. Те, що для них зрозуміло, для нас звучить нетипово, тобто занадто просто або складно для сприйняття. А в перекладі важливо, щоб текст був зрозумілим та природним. Випустивши альбом «60/70», відчували велике зацікавлення слухачів, отримали безліч листів, тому вирішили продовжити роботу над проектом. За допомогою краудфандингової онлайн-платформи «Спільнокошт», яка надає можливість представити свою ідею та зібрати кошти на її реалізацію, ми випустили новий диск «70/80». Зауважу, що наш проект підтримали добродієць з різних куточків України, в тому числі й зі сходу. Велика подяка усім.

СЬОГОДНІ У НАС СУТТЄВО БІЛЬШЕ МОЖЛИВОСТЕЙ ДЛЯ ЗМІН, АНІЖ РАНІШЕ. МИ МАЄМО СКОРИСТАТИСЯ ЦИМ ШАНСОМ.

Виступ гурту «Кам'яний гість» на Майдані Незалежності під час Революції гідності. 29.12.2013

Фото: Марія Ніколаєва

До речі, у записі цього альбому взяв участь відомий журналіст та ведучий Андрій Куликов. Якось, почувши композицію гурту «The Beatles» у нашому виконанні, він запросив музикантів «Кам'яного гостя» у прямий ефір своєї програми «Пора року» на радіо «ЕРА», а згодом поділився власним перекладом пісні «Coz I Luv U» британського гурту «Slade», яка потрапила до нашого нового альбому. Крім того, Андрій сам взяв участь у записі.

Андрій Куликов та Юрій Верес на «Громадському радіо»

– Саме завдяки об'єднанню хороших людей вдається реалізовувати цікаві й корисні ідеї.

– Спільними зусиллями ми можемо зробити, якщо не все, то чимало. Останнім часом виникло відчуття, що українська громада – єдина. Та боляче, що дається це ціною людських життів.

Між іншим, коли вже з'явилася Небесна сотня, я пригадав часи Помаранчевої революції 2004 року. Тоді цим хлопцям було лише десять-дванадцять років... А зараз моєму синові десять років і він любить свою Батьківщину. Сподіваюся, що у майбутньому обійдеться без революцій та війн...

Сьогодні у нас суттєво більше можливостей для змін, аніж раніше. Ми маємо скористатися цим шансом.

– Зараз багато творчих людей намагаються вплинути на українське, і навіть російське суспільство, висловлюючи свою патріотичну громадянську позицію. У вас були такі спроби?

– Так, зокрема, у нас є друзі в Москві, гурт «Крематорій». Під час Майдану вони запитували: «Що відбувається у Києві? Ми не можемо розібратися». Я написав їм листа, у якому показав погляд на події зсередини, долучив фото й відео. Цей лист був опублікований на офіційному сайті групи «Крематорій» та у спільнотах соцмереж. Публікація викликала багато різких коментарів від російських інтернет-користувачів, але серед них були й такі, що засумнівалися: невже наші ЗМІ нас обманюють? Надія завжди є. Потрібно ділитися достовірною інформацією і в інтерв'ю, і в соціальних мережах, і у творчості... **К**

Спілкувалася
Леся МЕДВЕДЕНКО

Фото: «Громадському радіо»

КОРДОН

